

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

”Siis kelle mä nyt puhun?”

Asiantuntijaluento sosionomiopiskelijoille tulkin käytöstä

Riikka Hautala & Hele Teutari

Viittomakielentulkin koulutusohjelma (240 op)

04 / 2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Viittomakielen tulkin koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Riikka Hautala & Hele Teutari	Sivumäärä 42 ja 15 liitesivua
Työn nimi ”Siis kelle mä nyt puhun?” Asiantuntijaluento sosionomiopiskelijoille tulkin käytöstä	
Ohjaava opettaja Hanna Putkonen-Kankaanpää	
Työn tilaaja ja työelämäohjaaja Laurea-ammattikorkeakoulu, Liisa Lassila	
Tiivistelmä <p>Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli vahvistaa sosionomiopiskelijoiden asiantuntijuutta viittomakielialasta. Produkti toteutettiin asiantuntijaluennon muodossa keväällä 2016. Interaktiivisen luennon kohdeyleisönä oli Laurea-ammattikorkeakoulun ensimmäisen vuoden sosionomiopiskelijat. Tilaajana oli Laurea-ammattikorkeakoulu ja työelämäohjaajana toimi lehtori Liisa Lassila. Työn tavoitteena oli valmistaa mahdollisimman vuorovaikutuksellinen sekä kohdeyleisölle sopiva luento viittomakielen tulkin käytöstä. Luennon tarkoituksena oli edistää vuorovaikutuksen sujuvuutta asiakastilanteissa, sekä vahvistaa yhteistyötä tulkkaus- ja sosiaalialan välillä.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin ryhmähaastattelua ennen varsinaisen luennon toteutusta. Ryhmähaastattelun avulla pyrittiin selvittämään mitä ennakkotietoja sosionomiopiskelijoilla on viittomakielialasta, asiakasryhmistä ja tulkeista. Haastattelun kautta selvitettiin myös, onko olemassa jotain yleisintä asiakastilannetta, jossa sosionomi mahdollisesti kohtaa viittomakielentulkin ja tulkkaa käyttävän asiakkaan. Toisena tutkimusmenetelmänä käytettiin palautekyselyä. Kyselyn avulla kerättiin palautetta luennon tarpeellisuudesta sekä hyödyistä sosionomiopiskelijoiden tulevaa työelämää ajatellen.</p> <p>Ryhmähaastattelun tuloksena kävi ilmi, että sosionomiopiskelijoiden ennakkotiedot viittomakielialasta ovat puutteellisia. Tämä oli osoitus luennon tarpeellisuudesta ja saimme haastattelusta hyviä kysymyksiä käsiteltäväksi luennolla. Haastattelussa kävi ilmi sosionomien työkentän laajuus ja se, että yksittäistä esimerkkitilannetta tyypillisimmästä asiakaskohtaamisesta oli mahdoton antaa. Palautekyselyistä selvisi, että produktin myötä luennolle osallistuvat sosionomiopiskelijat pystyvät hyödyntämään saamaansa tietoa myöhemmin työharjoitteluissaan sekä sen myötä työelämässä.</p> <p>Halusimme pitää luennon tuleville sosiaalialan työntekijöille, sillä tulevaisuudessa he kohtaavat todennäköisesti kuuroja, ja muita viittomakielen tulkin asiakasryhmiin kuuluvia asiakkaita erilaisissa työelämän tilanteissa. Asiantuntijaluennon tavoitteena oli parantaa asiakaspalvelun laatua kuuroille asiakkaille ja selvittää tulkin roolia kielen välittäjänä asiakaspalvelutilanteissa. Tätä kautta pystymme vaikuttamaan tulkkauslaadun parantamiseen ja tarjoamaan tulevaisuudessa helpon ja miellyttävän asioinnin viittomakieliselle asiakkaalle. Tämän luennon kaltainen tiedon jakaminen puolin ja toisin helpottaa myös viittomakielen tulkkien työskentelyä tulevaisuudessa. Lisäksi opinnäytetyö vahvisti Humanistisen ammattikorkeakoulun sekä Laurea-ammattikorkeakoulun välistä yhteistyötä.</p>	
Asiasanat viittomakielentulkit, viittomakieliset, sosionomit, luennot, yhteistyö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Sign Language Interpreting

ABSTRACT

Author Riikka Hautala & Hele Teutari	Number of Pages 42 ja 15 annex pages
Title "So, who do I talk to?" – A specialist lecture for social service students about how to communicate with an interpreter	
Supervisor(s) Hanna Putkonen-Kankaanpää	
Subscriber and/or Mentor Laurea University of Applied Sciences, Liisa Lassila	
Abstract <p>This thesis is practice-based and the purpose of this study was to increase social service students' knowledge about the field of sign language. In spring 2016, a specialist lecture was given at Laurea University of Applied Sciences. The target audience was the first year Bachelor of Social Services students. The aim of this study was to prepare a suitable and interactive lecture for the audience. The theme of the lecture was how to work with a sign language interpreter. Another goal was to develop the interaction between sign language interpreters, customers who use sign language as a form of communication and a Bachelor of social services.</p> <p>A qualitative method was applied in this study. The first qualitative method that was used was a group interview. The subject of the interview was to find out the knowledge that current social services students have about the field of sign language. The intention was also to find out if there is a typical situation in the field of social services, where a sign language interpreter, a deaf customer and a Bachelor of social services meet. Another method that was used was a survey. The survey focused on the feedback the students had about the lecture. The intention was also to investigate the benefit of the knowledge that the students gained from the lecture, and how they can use that knowledge in their professions in the future.</p> <p>The results of the group interview were that the social service students do not have much knowledge about the field of sign language. Their information of the subject was based on the information they have received from social media, television or books. The results revealed that the lecture is important and that the students need more information about the subject. One conclusion resulting from the interviews was that the field of social services is wide and they have a huge variety of different occupations. It was discovered that there is not a single situation that could be given as an example of a basic customer situation in their field. It was found in the opinion poll that most of the students saw the lecture as a very useful resource for their future careers and they also found it very interesting and informative.</p> <p>The audience of the lecture was selected based on the fact that the Bachelors of Social Services will most probably meet deaf customers or other sign language interpreter customers and interpreters in their future professions. The aim of the lecture was to improve the customer service for deaf clients and also spread information about the purpose of the interpreter in a customer service situation. The information that was gained for the lecture and during the lecture will help both interpreters and social service professionals to improve their services in the future. This product improved the collaboration between Laurea and Humak Universities of Applied Sciences.</p>	
Keywords sign language interpreters, sign language users, Bachelors of Social Services, lectures, cooperation	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUSKYSYMYKSET- JA MENETELMÄT	7
2.1 Ryhmähaastattelu	8
2.2 Ryhmähaastattelun toteutus ja tulokset	8
3 SOSIONOMI	11
3.1 Sosionomin ammattinimikkeitä ja rooli asiantuntijana	12
3.2 Sosionomin etiikka työelämässä	14
4 VIITTOMAKIELEN TULKKI JA TULKKAUSPALVELU	15
4.1 Tulkin rooli ja työnkuva	16
4.2 Tulkkauspalvelua säätelevät lait ja tulkin tilaaminen	17
4.3 Tulkin ammattietiikka	18
5 TULKIN JA SOSIONOMIN VIITTOMAKIELISET ASIAKASRYHMÄT	21
5.1 Kuurot, huonokuuloiset, kuuroutuneet, kuurosokeat ja implantoidut asiakkaat	21
6 ASIAANTUNTIJALUENTO	24
6.1 Produktin valmistelu ja toteutus	24
6.2 Produktin vuorovaikutuksellisuus	27
6.3 Palautekysely	28
6.4 Palautekyselyn tulokset	29
7 POHDINTA	33
LIITTEET	43

1 JOHDANTO

Näimme tulkkausharjoittelujemme myötä opintojemme kolmantena ja neljäntenä vuotena monenlaisia asiakastilanteita. Tilanteista jäi elävänä mieleen se, kuinka vierasta tulkin käyttö on monille kuuleville asiakkaille. Tulkki nähdään ja koetaan usein tilanteeseen kuulumattomana ulkopuolisena henkilönä, tai päinvastoin, tulkin ajatellaan olevan yksi tilanteen asiasisältöön vaikuttavista henkilöistä. Myös monet käytännön asiat, kuten katsekontaktin ottaminen sekä sanojen asettelu tuntuivat tuottavan päänvaivaa monelle tulkkaustilanteen kuulevalle asiakkaalle. Tämä sai meidät pohtimaan, kuinka pystyisimme vaikuttamaan asiakastilanteiden sujuvuuteen opinnäytetyöllämme. Toiminnallisella opinnäytetyöllä saamme suoran kontaktin viittomakielen tulkin kuuleviin asiakkaisiin ja pystymme parantamaan moniammatillista yhteistyötä. Luennon myötä pystyimme myös kumoamaan yleisimpiä harhaluuloja koskien viittomakieliä, tulkkausta sekä tulkin asiakasryhmiä. Luennolle osallistuneet opiskelijat voivat tulevaisuudessa työelämässä jakaa tietoa kollegoilleen, jolloin luennon hyöty ei jää vain luennolle osallistuneisiin opiskelijoihin.

Halusimme opinnäytetyössämme tuottaa jotain konkreettista, joten päädyimme valmistamaan vuorovaikutuksellisen produktin, luennon. Valitsimme asiantuntijaluennomme yleisöksi sosionomiopiskelijat. Koska sosionomien työkenttä on laaja ja asiakaskohtaamiset monipuolisia, tulevat he todennäköisesti kohtaamaan työssään viittomakielisiä asiakkaita sekä viittomakielen- ja puhuttujen kielten tulkkeja. Sen lisäksi, että työ lisää yhteistyötä alojemme välillä, se lisää sitä myös ammattikorkeakoulujen välillä. Kuten tammikuisessa kolmikantakeskustelussa kävi ilmi, vastaavaa yhteistyötä ei ole aikaisemmin ollut näiden kahden ammattikorkeakoulun välillä. Tästäkin syystä, luomamme kontaktit antavat toivottavasti uusia mahdollisuuksia tulevaisuutta varten ja luovat verkostoja eri ammattikorkeakoulujen välille.

Monilla tulkin kuulevilla asiakkailla ei ole mitään etukäteistietoa siitä, miten tulkkaustilanteissa pitäisi toimia. Pidimme luennon opiskelijoille, jotta tulevilla sosionomeilla olisi paremmat valmiudet käyttää tulkkia ja kohdata viittomakielinen asiakas. Luennon tarkoituksena oli herätellä opiskelijoita pohtimaan aihetta, jota he eivät välttämättä aikaisemmin ole tulleet ajatelleeksi. Pyrimme siihen, että luento olisi mahdollisim-

man vuorovaikutuksellinen ja opiskelijoilla olisi mahdollisuus kysyä ja keskustella asioista ääneen, yhdessä. Onnistuneen interaktiivisen luentomme myötä, tahdomme kannustaa viittomakielen tulkkiopiskelijoita sekä viittomakielen tulkkeja tekemään tiedotustyötä muille aloille. Viittomakielen tulkikoulutus voi hyödyntää opinnäytetyötämme tarjoamalla luentoproduktia Humanistisen Ammattikorkeakoulun ammattiprojekti -opintojaksolla. Mitä enemmän tietoisuus viittomakielialasta sekä tulkin käytöstä kasvaa, sitä toimivampaa yhteistyö on kaikkien osapuolten kannalta.

2 TUTKIMUSKYSYMYKSET- JA MENETELMÄT

Opinnäytetyössämme keskitymme kolmeen tutkimuskysymykseen:

1. Mitä ennakkotietoa ja kysymyksiä sosionomiopiskelijoilla on viittomakielen tulkin käytöstä, roolista ja asiakaskunnasta?
2. Millaisissa asiakastilanteissa viittomakielinen, sosionomi ja viittomakielentulkki yleensä kohtaavat?
3. Kokevatko luennolle osallistuneet opiskelijat hyötyvänsä luennosta myöhemmin työelämässä ja jos kokevat, niin miten?

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen pyrimme vastaamaan ennen luentoa tehdyn ryhmähaastattelun avulla. Valitsimme ryhmähaastattelun tutkimusmenetelmäksi, sillä meidän oli tärkeää selvittää sosionomiopiskelijoiden ennakkotietoja viittomakielialasta, tulkkauksesta ja tulkin erilaisista asiakasryhmistä luentoamme varten. Kysyimme haastattelussa opiskelijoiden toiveita ja odotuksia luentoa kohtaan ja näin ollen pystyimme kohdentamaan luennon kohderyhmälle sopivaksi. Lisäksi saimme mahdollisuuden korjata heidän ennakkokäsityksiään ja oletuksiaan alaamme liittyen.

Toiseen tutkimuskysymykseen pyrimme myös vastaamaan ryhmähaastattelun avulla. Tarkoituksena oli nimenomaan saada lisää tietoa sosionomin asiakaskohtaamisista ja koulutuksesta, jotta osasimme valita oikeanlaisia asiakastilanteita luentomme esimerkkitalanteiksi. Koska sosionomin työnkuva ja työtehtävät olivat meille entuudestaan vieraita, halusimme saada aiheesta lisää tietoa ryhmähaastattelun avulla. Tämä oli tärkeää, jotta saimme tehtyä luennosta mahdollisimman todenperäisen ja havainnollistavan.

Kolmanteen tutkimuskysymykseen pyrimme saamaan vastauksen luennon jälkeen kerätystä palautekyselystä. Kyselyyn vastaaminen perustui anonyymiyteen ja vapaaehtoisuuteen. Toivoimme kuitenkin, että jokainen luennolle osallistunut opiskelija vastaisi kyselyyn ja kertoisi avoimesti oppimiskokemuksistaan. Keräsimme palautteen asiantuntijaluentomme päätteeksi, sillä halusimme saada selville opiskelijoiden siitä saaman hyödyn. Luentomme onnistuneisuutta mittaa se, mitä sosionomiopiskelijat

saivat siitä irti ja miten he voivat hyödyntää saamaansa tietoa tulevaisuudessa työelämässään.

2.1 Ryhmähaastattelu

Ryhmähaastattelulla tarkoitetaan keskustelua, jossa osallistujat kommentoivat asioita spontaanisti ja tuottavat tietoa tutkittavasta asiasta. Ryhmän haastattelija esittää samat kysymykset haastateltaville, mutta suuntaa väliin myös tarkentavia kysymyksiä yksittäisille henkilöille. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 61.) Valitsimme haastattelumenetelmäksi ryhmähaastattelun, sillä se on tehokas tiedonkeruun muoto, jonka avulla saa vastauksia useammalta henkilöltä samaan aikaan. Koska ryhmähaastattelu tilanne on mahdollisesti uusi ja jännittävä haastateltaville, ryhmä voi edistää tilanteen kulkua ja pohtia vastauksia yhdessä. Näin he voivat tuoda esiin uusia näkökulmia asioihin. Ryhmän jäsenet voivat myös tukea toistensa vastauksia muistinvaraisissa asioissa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 205-206.)

Käytimme ryhmähaastattelumuotona teemahaastattelua, koska se ei sido meitä kvalitatiiviseen eli laadulliseen tai kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimusmenetelmään. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelu, joka tarkoittaa, että vastaajat vastaavat omin sanoin, vaikka haastattelukysymykset on määrätty etukäteen. Haastattelu on strukturoidun ja avoimen haastattelun välimuoto. Haastattelussa on tietyt teemat ja kaikkein oleellisinta on että haastattelu etenee niiden mukaan. Ihmisten tulkinnat ja merkitykset eri asioista ovat tärkeässä roolissa. Haastattelukysymysten järjestys voi vaihdella, mutta niiden muoto on sama kaikille haastateltaville. Haastattelijoilla on tärkeä rooli, sillä he pitävät lankoja käsissään ja ohjaavat koko ajan keskustelua pysymään valituissa teemoissa. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 47-48; Hirsjärvi ym. 2009, 208.)

2.2 Ryhmähaastattelun toteutus ja tulokset

Toteutimme ryhmähaastattelun teemahaastatteluna 5.2.2016 sosionomiopiskelijoiden kampuksella, Laurea-ammattikorkeakoulussa Vantaan Tikkurilassa. Ryhmä-

haastattelukysymykset ovat tämän opinnäytetyön liitteenä (liite 1). Haastattelu toteutettiin noin kuukausi ennen varsinaista luentoa. Näin ollen saimme vielä aikaa muokata luennon sisältöä haastattelussa syntyneiden toiveiden ja keskusteluiden pohjalta. Ryhmähaastattelun teemoina olivat tulkkaus, viittomakieli, viittomakielen tulkin ja sosionomin asiakasryhmät sekä näiden ammattiryhmien asiakaspalvelutilanteet. Teemahaastattelussa aiheiden käsittelyjärjestyksellä ei ole merkitystä haastattelun aikana, vaan sen tavoitteena on, että kaikista teemoista vastaajat voivat antaa oman kuvauksensa (Vilkkä 2007b, 101-102). Aikaa haastattelulle oli varattu noin yksi tunti. Haastateltavia oli neljä henkilöä ja he olivat toisen ja neljännen vuosikurssin opiskelijoita. Koimme hyödylliseksi valita haastateltaviksi opiskelijoita, joilla oli jo harjoitteluiden myötä laaja käsitys sosionomin työtehtävistä, vaikka varsinainen luento olikin suunnattu ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille. Kaikki haastateltavat olivat jo vähintään opintojensa puolivälissä, joten he pystyivät käymiensä kurssien ja harjoittelujen perusteella kertomaan alastaan laajasti. Haastateltaville oli näin ollen myös helppo esittää täsmentäviä lisäkysymyksiä eri aihepiireistä.

Ryhmähaastattelun alkupuolella kävimme läpi perustietoja sosionomien koulutuksesta ja haastateltavien suuntautumisvaihtoehdoista sekä harjoittelukokemuksista. Kävi ilmi, että Laurean Tikkurilan kampukselta valmistuvista sosionomeista suurin osa suuntautuu lapsi- ja nuorisotyöhön. Myös kaikki haastateltavat olivat kiinnostuneita nimenomaan lastensuojeluun, nuorisotyöhön ja päiväkotityöhön liittyvistä suuntautumisvaihtoehdoista. Tästä syystä otimme myös luentomme esimerkiksi nimenomaan sisäkorvaistutetta käyttävät lapset ja nuoret, joita sosionomiopiskelijat tulevat todennäköisimmin kohtaamaan työssään. Kysyimme opiskelijoilta heidän omista harjoittelu- ja työkokemuksistaan, jotta saimme kattavan kuvan siitä, millaisia asiakaskohtaamisia sosionomeilla ylipäätään on. Yksi haastateltavista oli muun muassa ollut päiväkodissa töissä sekä toiminut henkilökohtaisena avustajana. Toinen haastateltava oli ollut monikulttuurikeskuksessa harjoittelussa ja auttanut siellä kohtaamiaan asiakkaita arjen askareissa. Kävi ilmi, että sosionomin asiakaskunta on hyvin laaja, niin kuin viittomakielen tulkillakin, se ulottuu vauvasta vaariin.

Koska ensimmäinen tutkimuskysymyksemme koskee sosionomien ennakkokäsityksiä viittomakielentulkin käytöstä, roolista ja asiakaskunnasta, selvitimme opiskelijoilta heidän aikaisempia kokemuksiaan kuuron tai tulkin kohtaamisesta sekä kysyimme

heidän ennakkoluuloistaan viittomakielialaa kohtaan. Meistä oli myös luentomme kannalta mielenkiintoista tietää, millaisia kysymyksiä heillä on alastamme ja mistä asioista he haluaisivat erityisesti kuulla asiantuntijaluennollamme. Haastattelussa kävi ilmi, että neljästä haastateltavasta ainoastaan yksi, oli kohdannut kuuron henkilön. Tulkkaustilannetta heistä kukaan ei ollut nähnyt aikaisemmin ja näin ollen tulkin käyttö oli vierasta. Haastateltavat kertoivat nähneensä viittomakielisiä henkilöitä lähinnä mediassa erilaisissa tv-ohjelmissa sekä elokuvissa. Näin ollen, monet heidän ennakkokäsityksistään perustuivatkin median antamaan kuvaan. Tämä vakuutti meidät luennon tarpeellisuudesta, sillä haastateltavat kertoivat myös, ettei heidän opinnoissaan käsitellä juurikaan vähemmistöryhmiä, kuten maahanmuuttajataustaisia tai kuulovammaisia henkilöitä. Haastateltavilta tuli myös hyviä kysymyksiä koskien viittomakielen kansainvälisyyttä ja kuurojen käyttämiä apuvälineitä sekä tulkin tilaamista. Näistä kysymyksistä saimme hyviä vinkkejä tulevaa luentoa varten.

Toiseen tutkimuskysymykseemme liittyen kysyimme opiskelijoilta, tulisiko heille mieleen jokin tyypillinen sosionomin työtilanne, jossa asiakkaana voisi olla tulkkia käyttävä viittomakielinen. Tarkoituksena oli luentoa varten selvittää jokin sellainen esimerkitilanne, jonka kautta voisimme helposti kertoa tulkin käytöstä ja antaa konkreettisen esimerkin sosionomien omalta alalta. Huomasimme, että haastateltavien opiskelijoiden oli haasteellista keksiä jotain yhtä hyvin yleistä asiakaskohtaamistilannetta, joita sosionomin työssä useimmiten tulisi vastaan, sillä alalla voi työskennellä niin erilaisissa työtehtävistä omasta suuntautumisesta ja mielenkiinnon kohteista riippuen. Pyrimme muodostamaan kokonaiskuvaa ja tietynlaista skeemaa päähämme siitä, mitä sosionomi tekee tavatessaan asiakkaan. Haastattelussa vahvana teemana ollut lapsi- ja nuorisotyö nostivat esiin esimerkitilanteen lastensuojelusta. Asiakkaana tilanteessa voi olla esimerkiksi nuori, joka ei ole käynyt koulussa tai on liikkunut huonoissa piireissä. Asiasta keskustellaan esimerkiksi perheen kotona, nuorisotalolla tai nuoren koululla. Tilanteen ympäristö ja siihen osallistuvat henkilöt vaihtelevat sen mukaan onko sosionomi työntekijän roolissa esimerkiksi koulukuraattori, lastensuojelulaitoksen työntekijä vai nuorisotyöntekijä. Luennolla nostimmekin lastensuojelun yhdeksi esimerkiksi tilanteesta, jossa asiakkaalla voi olla tulkki mukana.

3 SOSIONOMI

Sosiaalialan työllä tarkoitetaan sosiaalialan ammattihenkilön toimintaa, jolla pyritään edesauttamaan myönteistä muutosta asiakkaan elämässä, vahvistetaan asiakkaan omia toimintaedellytyksiä, sekä torjutaan ja etsitään ratkaisuja sosiaalisiin ongelmiin heidän elinympäristössään. Sosiaalialan ammattilaisten työ jakautuu sosiaalityöhön, sosiaaliohjaukseen, sekä hoiva- ja huolenpitotehtäviin. Ammattihenkilöstön tavoitteena on taata asiakkaille laadukkaat ja vaikuttavat sosiaalipalvelut. Asiakasprosessiin, joka on tavoitteellista, kuuluu asiakkaan palvelutarpeen arviointi, palvelusuunnitelma, toteutus, vaikutusten arviointi sekä asiakkuuden päättäminen. Lähtökohtana sosiaalialan työntekijän toiminnalle ovat sosiaalialan ammattieettiset periaatteet sekä asiakkaan, perheen, ryhmän tai yhteisön tarpeet. Sosiaaliohjaus on sosiaali- ja terveystieteiden sosionomi AMK- tai YAMK -tutkinnon suorittaneen ammattihenkilön toimintaa, jossa tunnustetaan asiakkaan elämäntilanne sekä hänen voimavarojensa ja toimintakykynsä eri osa-alueet. Työhön kuuluu tavoitteellinen vuorovaikutus asiakkaiden osallisuuden, arjen sujuvuuden ja toimintakyvyn tukemiseksi. Sosiaaliohjaajalla on sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuuslain (272/2005) 6§ mukainen kelpoisuus. (Talentia ry 2013.)

Sosionomin ammattikorkeakoulututkinnon voi suorittaa lukuisissa eri ammattikorkeakouluissa ympäri Suomen. Sosionomikoulutuksen tavoitteena on kouluttaa sosiaalialan asiantuntijoita erilaisiin kasvatukseen, toimintakyvyn ylläpitämisen ja kuntoutukseen liittyviin työtehtäviin. Sosionomin koulutusohjelma kestää 3,5 vuotta ja on 210 opintopisteen laajuinen. (Laurea, 2106.) Tilaajamme Laurea-ammattikorkeakoulussa sosionomiksi voi opiskella kolmella kampuksella: Vantaan Tikkurilassa, Espoon Otaniemessä sekä Hyvinkäällä. Laurean sosionomikoulutukseen kuuluu 45 opintopisteen verran työharjoittelua ja jokaisella kampuksella on omat suuntautumis- ja syventämismuutokset. Laurea Tikkurilassa opiskelija voi syventyä muun muassa varhaiskasvatukseen, lastensuojeluun, perhetyöhön, sosiaaliohjaukseen ja luoviin menetelmiin hyvinvointityössä. Sosionomi voi myös työllistyä muun muassa sosiaaliohjaajaksi, koulukuraattoriksi, järjestötyöntekijäksi sekä erilaisiin projektitehtäviin. (Laurea, 2016.)

3.1 Sosionomin ammattinimikkeitä ja rooli asiantuntijana

Sosiaalialaan kuuluva sosiaaliohjaajan työ on sosiaalisen tuen, neuvonnan ja ohjauksen parissa tehtävää työtä. Sosiaaliohjaaja voi tehdä työtä myös sosiaalityöntekijän työparina sosiaalihuollon tehtävissä. Sosiaaliohjaaja voi työskennellä kunnan tai kaupungin virastossa, vammaisten, lasten tai päihdeongelmaisten hoitolaitoksessa tai yksityisessä järjestössä. (Ammattinetti 2016.) Sosiaaliohjaajan tärkeitä ominaisuuksia ihmisläheisessä työssä ovat hyvät vuorovaikutustaidot, empaattisuus, vastuullisuus sekä ihmisten ja ryhmien ohjaamisen taidot (Opintopolku 2016). Sosiaalihuollon eri toimintasektoreilla työskentelevän sosiaaliohjaajan asiakkaina voivat olla vanhukset, vammaiset, lapset, päihdeongelmaiset, pitkäaikaissairaat, mielenterveyskuntoutujat, pakolaiset ja maahanmuuttajat. Ohjaajan työtehtäviin kuuluu esimerkiksi hoito-, hoiva-, kasvatusta ja ohjaustyötä, perhetyötä, neuvontaa sekä erilaisia esimies- ja johtotehtäviä. Sosiaaliohjaajan työtehtävät vaihtelevat sen mukaan, millä sektorilla hän työskentelee. (Ammattinetti 2016.)

Sosionomiksi opiskeleva voi valmistua myös lastentarhanopettajaksi suorittamalla 60 opintopisteen mittaiset varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan opinnot. Valmistuttuaan moni sosionomi tekeekin lastentarhanopettajan töitä. (Opintopolku 2016.) Lastentarhanopettaja työskentelee päiväkodeissa 1-6-vuotiaiden lasten kasvatusta ja opetustehtävissä. Lasten kasvun ja kehityksen tukeminen ovat työn päämääriä ja työssään lastentarhanopettaja vastaa nimenomaan päiväkodin kasvatusta ja opetustyöstä. Säännöllisten päivään kuuluvien toimien, kuten ulkoilun ja ruokailun lisäksi, työhön kuuluu myös esimerkiksi musiikki- ja liikuntatoiminnan ohjaamista. Myös varhaiskasvatussuunnitelman tekeminen ja toteuttaminen kuuluvat lastentarhanopettajan työtehtäviin. Lastentarhanopettajan työssä vaaditaan hyviä vuorovaikutustaitoja ja kykyä toimia yhteistyössä perheiden, päiväkodin muiden työntekijöiden sekä erilaisien yhteistyökumppanien kanssa. Kunnalliset tai yksityiset päiväkodit työllistävät suurimman osan lastentarhanopettajista. Heidän työympäristönään voi päiväkodin lisäksi olla myös kunnan sosiaalitoimisto tai peruskoulu, jossa he toimivat esiopetuksen parissa. (Ammattinetti 2016.)

Sosionomit tekevät työtä perhetyön parissa ja perhetyöntekijä voi olla yksi valmistuneen sosionomin tehtävänimikkeistä. Perhetyön tarkoituksena on edistää ja tukea asiakkaan ja hänen perheensä hyvinvointia. Perhetyössä vahvistetaan perheen voimavaroja ja pyritään parantamaan perheen sisäistä vuorovaikutusta. Perhetyötä voidaan tehdä joko ehkäisevänä tai korjaavana työnä ja usein yhteistyössä sosiaalitoimen, neuvolan, päivähoidon tai koulun kanssa. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2015.) Ehkäisevällä sosiaalityöllä tarkoitetaan ongelmiin puuttumista riittävän varhaisessa vaiheessa erityisesti lasten ja nuorten kanssa työskenneltäessä (Ammattinetti 2016). Korjaava työn välineenä toimii sen sijaan psykososiaalinen työ, jolla pyritään siirtämään painopiste asiakkaan tilannetta määrittävistä tekijöistä asiakkaan ymmärrykseen omasta tilanteestaan ja toiminnastaan (Raunio 2004, 142). Perhetyö on sosiaalihuoltolain mukainen palvelu ja sillä tuetaan erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten terveyttä ja kehitystä sekä vanhemmuutta. Päällimmäisenä tavoitteena perhetyössä on tarjota lapsiperheille tukea varhaisessa vaiheessa heti huolen havaitsemisen jälkeen. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2015.)

Vaikka sosionomin asiakaskunta on laaja, tulee hänen asiantuntijana ottaa jokainen asiakas huomioon yksilönä. Sosionomi on aina asiakastilanteessa oman alansa asiantuntija ja täten vastuussa tilanteen kulusta ja asiakkaan huomioimisesta. Kun puhutaan tilanteesta, jossa asiakas on osallisena viittomakielen tulkin kanssa, on tärkeää, että sosionomi ymmärtää tilanteesta oman ja tulkin roolin. Sosiaalialan ammattilaisen kuuluu selvittää työssään asiakkaalle eri toimintatapojen edut, haitat ja seuraukset, jotta hän voi tehdä omat ratkaisunsa (Talentia 2016). Kun asiakas kommunikoi tulkin välityksellä, asiantuntijan tulee ymmärtää, jos asiakas epäröi tai kaipaa selvennystä tai jopa ymmärtää jonkin kohdan väärin. Tällöin asiantuntijan työnkuvaan kuuluu selvittää asiaa lisää tai korjata mahdolliset väärinymmärrykset. Jotta pystyimme jakamaan tietoa tästä tärkeästä aiheesta, käsitelimme sitä myös asiantuntijaluennollamme, kertomalla tulkin roolista asiakaspalvelutilanteessa.

3.2 Sosionomin etiikka työelämässä

Sosionomin työnkuva on hyvin ihmisläheistä ja siihen liittyy usein myös eettisesti hankalia tilanteita. Tilanteiden ratkaisua ja ihmisten kanssa toimimista varten, sosiaalialan ammattilaisella on hyvä olla virallinen eettinen ohjeistus tukemassa ammatillisuutta. Sosionomin, aivan kuten viittomakielen tulkinkin, työtä säätelee ammattieettinen säännöstö, jolla taataan suojaa asiakkaiden oikein kohtelulle sekä ohjeistus asiantuntijalle oikein toimimisesta. Eettisten tilanteiden pohtiminen ammattieettisten sääntöjen pohjalta, tuo sosiaalialan ammattilaiselle erilaisia näkökulmia tehdä päätöksiä työssään. Ammattieettinen säännöstö tukee alalla toimivan ammatti-identiteettiä sekä tuo arvoa ja arvostusta työtä sekä työntekijää kohtaan. Säännöstö tuo myös uskoa ja luottoa työhön, jotta asiantuntija voi toimia merkityksellisellä tavalla. (Talentia 2016, 5.)

Sosiaalialan toimijalla on erityinen suhde ihmisoikeuksiin ja etiikkaan nähden, sillä se sisältää usein valta-asetelman. Ammattilaisen tulee kaikissa tilanteissa pyrkiä mahdollisimman neutraaliin ja asialliseen toimintaan, huolimatta siitä, millaista palautetta ratkaisut saavat osakseen. Työn tavoitteena on toimia tehden hyvää, auttaen asiakkaita, vähentäen puutteita ja kärsimystä luoden muutoksia ja kehitystä. Sosiaalialalla toimiva joutuu väistämättä kohtaamaan tilanteita, joissa asiakkaan oikeuksiin tulee puuttua. Tämä tulee tehdä kuitenkin aina lakiin perustuen. Työn eettisen haastavuuden tuo ammattiaseman kautta oleva valta puuttua asiakkaan elämään. Asiakkaan ihmisarvoa ja yksilöllisyyden kunnioittamista ei voi korostaa liikaa ammatillisuudesta puhuttaessa. Toiminnan eettisyyden tavoite on erottaa oikea ja väärä toisistaan sekä pyrkiä hyvään elämään. Sosiaalialan ammattietiikassa tärkeintä on halu kuulla sekä kyky nähdä erilaisia vaihtoehtoja ja mahdollistaa asiakkaan näkemysten tuominen esiin. Sosiaalialan työn perustana toimivat kansainväliset yleissopimukset, joihin on kirjattu ihmisoikeudellisia ja yhteiskunnallisia periaatteita. (Talentia 2016, 6.)

4 VIITTOMAKIELEN TULKKI JA TULKKAUSPALVELU

Viittomakielen tulkki toimii kommunikaation mahdollistajana tilanteissa, joissa eri osapuolilla ei ole yhteistä kieltä. Tulkki on tilanteessa viestinnän ja tulkkauksen asiantuntijana. Viittomakielen tulkilla on kaksi työkieltä, joista toinen on puhuttu ja toinen viitottu. (Suomen viittomakielen tulkit ry 2014.) Suomessa tulkin pääasialliset työkielet ovat suomi, ruotsi ja suomalainen viittomakieli (Hynynen, Pyörre & Roslöf 2010, 53). Tulkin perustehtävä tulkkaustilanteissa on välittää informaatiota kieleltä toiselle, toimia molempien kulttuurien asiantuntijana ja mahdollistaa kielellinen tasa-arvo osapuolten välillä (Mikkonen 2000, 7). Tulkit työllistyvät joko kaupunkien tulkkauskeskuksiin, oppilaitoksiin, tulkkausalan yrityksiin tai freelancereiksi (Suomen viittomakielen tulkit ry 2014). Tulkin työkenttä on laaja, mutta sen voi jakaa karkeasti kahteen erityyppiseen tilanteeseen: asioimistulkkaukseen ja opiskelutulkkaukseen. Asioimistulkkauksella tarkoitetaan yhteiskunnan virallisen instituution, viranomaisen tai jonkin muun tahon ja yksilön tai pienen ryhmän välisen dialogin tulkkausta (Suomen viittomakielen tulkit ry 2014). Opiskelutulkkaus on erilaisissa oppilaitoksissa esikoulusta yliopistotasolle tapahtuvaa tulkkausta (Suomen viittomakielen tulkit ry 2014). Tulkin asiakkaat voivat olla minkä ikäisiä tahansa, pienestä lapsesta vanhukseen (Hynynen ym. 2010, 45).

Viittomakielen tulkiksi voi opiskella Humanistisessa ammattikorkeakoulussa Helsingissä ja Kuopiossa, sekä Diakonia-ammattikorkeakoulussa Turussa. Opinnot kestävät 4 vuotta ja ovat laajuudeltaan 240 opintopistettä. Tutkintonimike on Tulkki (AMK). Viittomakielen tulkin koulutus sisältää opintoja, joiden tarkoituksena on luoda tulkkausalan ammattilaisia, jotka hallitsevat tulkkausprosessin, ammattieettiset säännöt, ammattikielten sujuvuuden, viittomakielisen ja suomen kulttuurien erityispiirteet ja hyvän yleissivistyksen. Humanistisessa ammattikorkeakoulussa opiskelija valitsee opintojen loppuvaiheessa kiinnostuksensa mukaan suuntautumisvaihtoehdokseen tulkkauksen, kääntämisen, kirjoitustulkkauksen, monimuotoisille asiakasryhmille tulkkauksen tai viittomakommunikaation opettamisen. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2016). Diakonisessa ammattikorkeakoulussa opiskelija puolestaan valitsee toisen opiskeluvuoden päättyessä suuntautuuko hän kielensisäiseen tulkkaukseen ja pedagogiikkaan vai kielten väliseen tulkkaukseen. Opinnot painottuvat siis joko suomalaisen viittomakielen ja suomen kielen väliseen tulkkaukseen tai suomen kielen lisäksi

tulkkauksessa käytetään jotakin puhetta tukevaa tai korvaavaa kommunikointimenetelmää. Jälkimmäiseen vaihtoehtoon sisältyy myös pedagogiikan opiskelu sisältäen taidot tukiviittomien ja tukimenetelmien opettamiseen. (Diakoninen ammattikorkeakoulu, 2016).

4.1 Tulkin rooli ja työnkuva

Viittomakielen tulkilla on työssään selkeä rooli ja tehtävä toimia kahden kielen ja kulttuurin välittäjänä. Kielitaitonsa ansiosta tulkit saattavat tehdä työtä myös viittomakielen ohjaajina ja opettajina perheiden ja erilaisten opistotasoisten kurssien parissa. Opetustilanteessa tulkin rooli on selvästi erilainen ja siinä keskitytään nimenomaan opettamiseen. Viittomakielen tulkki on aina oman alansa asiantuntija ja edustaa viittomakielialaa jakaen siitä tietoa yleensä myös kuulevalle osapuolelle. Tulkin rooli tiedon jakajana onkin tärkeä, sillä ihmisillä on harvoin etukäteistietoa tulkin työnkuvasta. Tulkin tärkein vastuu tulkkaustilanteessa on kielen kääntäminen ja informaation välittäminen, mutta pääasiassa tapahtumien kulku on muiden tilanteeseen osallistuvien käsissä. Tulkin tulisi olla tilanteissa mahdollisimman puolueeton, eikä tuoda esiin omia mielipiteitään tai kantojaan. Näkymättömyyttä voi olla vaikeaa saavuttaa varsinkin jos asiakkaat eivät ole aikaisemmin käyttäneet tulkkia. Tärkeintä on kuitenkin antaa eri kieltä puhuvien osapuolten kohdata toisensa ja keskustella keskenään, tulkin puuttumatta keskusteluun kertomalla omia mielipiteitään. Tulkki saa tuoda tilanteeseen myös omaa persoonaansa mukaan, kuitenkin muistaen ammattimaisuuden ja korrektin käyttäytymisen. Tulkkia ensi kertaa käyttäville asiakkaille on tärkeää tehdä selväksi heti alusta asti mikä on tulkin rooli ja varsinainen työtehtävä, jotta tulkki erotetaan esimerkiksi avustajasta. (Hynynen, Pyörre & Roslöf 2010, 56-57.) Asiantuntijaluontomme varsinainen pääpaino onkin siinä, että teemme jo ennakkoon tulkin rooliin kuuluvaa tiedotusta ja viittomakielialasta kertomista tuleville kuuleville asiakkaille.

Tulkkaus toimeksiannot voidaan tehdä joko yksilö- tai paritulkkauksena asioimis- tai opiskelutulkkaus tilanteissa. Yksilötyöskentely soveltuu esimerkiksi lyhyisiin asioimistulkkaus tilanteisiin, kun taas paritulkkaus soveltuu pitkäkestoiisiin, vaativan tason tulkkauksiin. Cleaver (2003) kertoo paritulkkauksen parantavan tulkkauksen laatua, sillä tulkkausvuorossa olevan tulkin kollega, tukee parinsa tulkkausprosessia (Laine

2006, 161). Tulkit keräävät voimia tukemisvuoronsa aikana, vaikka ovatkin aktiivisesti tulkkauksessa mukana ja valmiina auttamaan. Tärkeintä paritulkkauksessakin on ajatella asiakkaan etua ja ottaa se huomioon parityöskentelyn toteutuksessa. (Laine 2006, 161.) Niin yksilötulkkauksessa kuin paritulkkauksessa, tulkit ovat tilanteessa asiakkaita varten. Vaikka tulkkeja olisikin kaksi, se ei muuta tulkin ja asiakkaiden välistä suhdetta, vaitiolovelvollisuutta tai muita tulkkeja sitovia eettisiä sääntöjä.

4.2 Tulkkauspalvelua säätelevät lait ja tulkin tilaaminen

Suomen lain mukaan jokaisella kuurolla, kuuroutuneella, huonokuuloisella, kuurosokealla ja puhevammaisella on oikeus tulkkauspalveluun, iästä riippumatta. (Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta 133/2010). Tulkkauspalvelulaki mahdollistaa tulkin käytön kaikkialla, missä se koetaan tarpeelliseksi. Tällaisia tilanteita voi olla esimerkiksi lääkärissä tai virastossa käynti, tai erilaiset työhön, perheeseen tai harrastuksiin liittyvät kommunikointitilanteet. Tulkin tehtävä on mahdollistaa jokaisen läsnäolijan osallistuminen keskusteluun ja välittää kieltä asiakkaille molempiin suuntiin. (Suomen viittomakielen tulkit ry, 2014). Tulkkauspalvelun käyttö edellyttää, että asiakas pystyy ilmaisemaan itseään tulkkauksen välityksellä ja hän käyttää jotain toimivaa kommunikointimenetelmää. Kommunikointimenetelmiä ovat esimerkiksi suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, suomen tai ruotsin kielen mukaan viitottu puhe, puhetulkkkaus, kirjoitustulkkkaus ja muut kommunikaatiotavat. Kuulo- tai puhevammaisella henkilöllä on vuoden aikana oikeus käyttää vähintään 180 tuntia tulkkauspalveluja. Kuulonäkövammaisella henkilöllä on puolestaan käytettävissään 360 tuntia tulkkauspalveluja vuoden aikana. Tulkkauspalvelun käyttäminen on maksutonta. (Kansaneläkelaitos 2015.)

Jos asiakkaalla on oikeus vammaisten tulkkauspalveluun, asiakas voi tilata viittomakielen tulkin Kelan välityskeskuksen kautta. Tulkin voi tilata monella eri tavalla, esimerkiksi tekstiviestillä, sähköpostilla tai puhelimella. Tilauksen yhteydessä pitää ilmoittaa tarkat tiedot liittyen tilaajaan ja tulkattavaan tilaisuuteen. Tilaaajan henkilötiedot, tilauksen aika ja paikka, millainen tilaisuus on kyseessä, tilaisuuteen liittyvät ennakkomateriaalit ja mahdolliset lisätiedot on liitettävä mukaan tulkkauksilaukseen. Kelan välityskeskus vastaa tilaukseen mahdollisimman nopeasti asiakasprofiilissa

ilmoitetulla tavalla ja ilmoittaa paikalle saapuvan tulkin nimen tilauspäivää edeltävänä päivänä kello 12 mennessä. (Kansaneläkelaitos 2015.) Tulkin voi tilata joko asioimistulkkaus- tai opiskelutulkkaustilanteeseen. Asioimistilanteissa asiakkaalla ei ole vaki-tuisia tulkkeja, jotka olisivat asiakkaan tilauksissa aina samoja, vaan tulkki saattaa vaihtua tilaisuuksien mukaan (Hynynen ym. 2010, 103). Esimerkiksi sosionomi saat-taa työssään kohdata saman asiakkaan useampaan otteeseen, mutta asiakkaan tulkki saattaa silti olla joka kerralla eri.

Opiskelutulkkaukseen myönnetään kuurolle opiskelijalle erillinen tulkkauspäätös (Suomen viittomakielen tulkit ry, 2014.) Perusopetuksessa koulutoimi huolehtii pe-rusopetuslain (628/1998) mukaan opetustulkkauksen rahoituksesta. Muissa opin-noissa opiskelutulkkaus anotaan Kelan kautta. (Suomen viittomakielen tulkit ry, 2014.) Viranomaisten kanssa asioidessa, sekä asiakaslain (812/2000) että potilaslain (785/1992) 5§:n mukaan on mahdollisuuksien mukaan huolehdittava tulkkamisesta ja tulkin hankkimisesta, mikäli sosiaalihuollon henkilöstö ei hallitse asiakkaan käyttä-mää kieltä tai jos asiakas ei aisti- tai puhevian tai jonkun muun syyn vuoksi tule ym-märretyksi. Myös hallintolain (434/2003) 26§:ssä on säädetty, että viranomaisen on järjestettävä tulkkaminen ja kääntäminen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, mikäli asiakas ei osaa suomen tai ruotsin kieltä tai jos asiakas ei esimer-kiksi vammaisuuden takia tule ymmärretyksi. Suurimmaksi osaksi sosiaali- ja terve-yspalvelut kuitenkin perustuvat siihen, että asiakas ottaa itse yhteyttä omissa asiois-sa. Näin ollen asioidessa viranomaisten kanssa asiakkaat käyttävät kuitenkin ensisi-jaisesti Kansaneläkelaitoksen tulkkauspalvelua ja tulkin tilaaminen ratkaistaan käy-tännön tilanteessa. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2015.)

4.3 Tulkin ammattietiikka

Eettisten tilanteiden kohtaaminen ja pohtiminen on arkipäivää viittomakielen tulkeille. Koska asiakkaita on useita ja tilanteet vaihtelevat, pitää tulkin miettiä työssään kuinka toimia eri tilanteissa ja mikä kuuluu hänen työnkuvaansa. Viittomakielen tulkin toiminta ohjaa ammattieettinen säännöstö (liite 2), jolla varmistetaan tulkkaustilanteen eet-tisyys ja laatu. Säännöstö antaa ohjeistuksen siitä, kuinka tulkkaustilanteessa on suotavaa toimia ja mikä on oikein tai väärin. Säännöstö sitoo tulkkeja toimimaan eet-

tisesti oikealla tavalla. (Kalela 2010, 3.) Työssään tulkki voi tukeutua eettiseen säännöstyöhön ja pohtia sen kautta oikeita toimintatapoja tulkkauksitilanteissa tai jopa kieltäytyä työstä. Eettisen säännöstyön avulla asiakkaille taataan laadukas tulkkaukset ja asiakas voi luottaa esimerkiksi tulkin salassapitovelvollisuuteen. (Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmä 2015.)

Viittomakielen tulkin ammattisäännöstyössä on kymmenen kohtaa joissa käsitellään tulkkaukseen, toimeksiantoon ja tulkkien ammattikuntaan liittyviä asioita. Ensimmäisenä säännöstyössä mainitaan tulkin ehdoton vaitiolovelvollisuus. Tulkki ei saa paljastaa mitään toimeksiantannon aikana tai sitä ennen tietoonsa tullutta, suullisesti, kirjallisesti tai jollain muulla tavalla välitettyä informaatiota. Tulkillä on kuitenkin velvollisuus ilmoittaa työnantajalleen, mikäli työtilanteessa on ollut työturvallisuuteen vaikuttavia asioita. Tulkki on myös velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen, mikäli hän havaitsee lastensuojelulain (417/2007) 25§:n mukaista väkivaltaa tai laiminlyöntiä. Myös rikoslaissa (39/1889) on poikkeama liittyen salassapitovelvollisuuteen, sillä sen mukaan on rangaistava teko jättää ilmoittamatta törkeästä rikoksesta siinä vaiheessa, jos se olisi ollut vielä estettävissä. Tulkkauksitilanteessa tulkki ei saa käyttää saamaansa tietoa väärin tai ottaa sellaista toimeksiantoa jossa on jäävi tai hänen taitonsa ovat puutteelliset. Tulkki voi olla esteellinen, mikäli hänellä on esimerkiksi sukulaisuus- tai tunnesuhde jompaankumpaan tilanteeseen osallistuvaan osapuoleen tai jos hänellä on jokin osallisuus käsiteltävään asiaan. Jos tulkki epäilee jääviyttä, mutta ei ole siitä varma, täytyy hänen tuoda epäilynsä ilmi ja jättää asia osapuolten päätettäväksi. (Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmä 2015.)

Tulkkauksitoimeksiantoon liittyy vahvasti myös valmistautuminen. Siihen liittyy on myös oma säännöstyön kohta: tulkki valmistautuu ajoissa ja huolellisesti toimeksiantoon. Tulkin on perehdyttävä toimeksiantannon edellyttämään sanastoon ja otettava selvää tilanteessa vallitsevista rooleista ja valittava parhaiten toimeksiantoon soveltuva työskentelytapa. Toimeksiantannon aikana tulkki on puolueeton, eikä myöskään saa omien ennakkoluulojensa tai asenteidensa vaikuttaa työnsä laatuun. Hänen pääasiallisena tehtävänä on vain mahdollistaa kommunikointi asiakkaiden välillä. Tulkin on toimeksiantannon yhteydessä kunnioitettava myös asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja asiakkaiden itsenäisyyttä. Tulkin tulee ottaa huomioon asiakkaan henkilökohtaiset tarpeet, joita ovat esimerkiksi asiakkaan käyttämä kommunikointitapa ja mahdollinen

tarve opastukseen. Toimeksiannon aikana tulkin tulee käyttäytyä moitteettomasti sekä ottaa huomioon tilanteessa vallitsevat käyttäytymis- ja pukeutumismormit. (Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmä 2015.)

Varsinaiseen tulkkaustoimeksiantoon ja salassapitovelvollisuuteen liittyvien säännösten lisäksi, on olemassa myös tulkin ammattitaitoon ja ammattikuntaan liittyviä ohjeita. Ensinnäkin tulkin pitää jatkuvasti kehittää ammatissaan tarvitsemiaan taitoja ja valmiuksia sekä muistaa oma ammattiroolinsa, mikäli hän jossain muussa työssä kohtaa tulkkauspalvelua käyttäviä asiakkaita. Hänen tulee myös olla solidaarinen omaa ammattikuntaansa kohtaan, noudattaen aina ammattieettisiä sääntöjä työssään ja toimia sekä toimeksiannon yhteydessä että vapaa-ajalla, niin että edistää ammattikuntansa arvostusta. (Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmä 2015.) Jos todetaan, että tulkki on toiminut ammattieettisten säännösten vastaisesti, ryhtyy tulkkitoiminnan yhteistyöryhmä tulkkierekisterin säännöissä määrättyihin toimenpiteisiin (Suomen Viittomakielen tulkit ry 2014).

Sekä viittomakielentulkin että sosionomin työtä tukevat ammattieettiset säännöt, joissa on paljon yhteneväisyyksiä. Molemmissa säännöstoissä pyritään asiakasläh- töisiin ratkaisuihin, turvaamaan työn laatu antaen asiakkaalle oikeus osallistua kes- kusteluun ja päätöksiin sekä toteuttaa itseään. Asiakas otetaan huomioon yksilönä sekä yhteisön jäsenenä. Molemmissa töissä tulee väistämättä eteen myös tilanteita, joissa työntekijälle tuntuisi helpommalta jättää jokin asia käsittelemättä tai vaihtoehtoisesti tulkkaamatta. Tulkki on täysin vastuussa siitä, välitkö kaikki lähdeteksti asiakkaalle samoin kuin sosionomi on vastuussa siitä, mitä asiakkaan asioita hän käsittelee. Näissä tilanteissa eettinen säännöstö kuitenkin valtuuttaa työntekijät toimimaan eettisten sääntöjen mukaan, sillä asian käsittelemättä jättäminen tai tulkkaaminen ei ole koskaan asiakkaan edun mukaista. (Talentia 2016, 16.) Molemmissa ammateissa ammattisäännöstöön kuuluu myös salassapitovelvollisuus, jolla suojataan asiakassuhteen luottamuksellisuus (Talentia 2016, 19). Ammattieettinen säännöstö tuokin vahvan pohjan asiakassuhteen luottamukselle, sillä asiakas voi niiden pohjalta luottaa oikeuksiensa toteutumiseen.

5 TULKIN JA SOSIONOMIN VIITTOMAKIELISET ASIAKASRYHMÄT

Viittomakielen tulkki kohtaa työssään kattavan joukon erilaisia asiakasryhmiä. Näihin kuuluvat muun muassa kuurot, huonokuuloiset, kuuroutuneet, implantoidut ja kuurosokeat henkilöt. Myös tulkkaustilanteen kuuleva osapuoli on tulkin asiakas. Koska teemme opinnäytetyömme luentona Laurea ammattikorkeakoulun Tikkurilan kampukselle, painotamme työssämme heidän todennäköisimmin kohtaamia asiakasryhmiä. Koimme tärkeäksi tehdä tulevat sosionomit jo opiskeluvaiheessa tietoisiksi tulkkia käyttävistä asiakasryhmistä. Luennolla meille selvisi, että monet alaamme liittyvät termit kuten taktiilitulkkaus tai sisäkorvaistute olivat heille tuntemattomia käsitteitä. Luennolla pyrimme avaamaan käsitteitä sekä asiakasryhmiä parantaaksemme sosionomien osaamista tekemällä heidät tietoisiksi erilaisista asiakasryhmistä ja alan perustermistöstä. Tekemässämme ryhmähaastattelussa kävi ilmi, että suurin osa kyseisen kampuksen opiskelijoista valitsee suuntautumisvaihtoehtokseen lapsi- ja nuorisotyön. Lasten ja nuorten lisäksi, sosionomin tapaa työssään heidän vanhempansa. Viittomakielen tulkki puolestaan kohtaa työssään useimmiten kuuron, huonokuuloisen tai implantoidun lapsen tai nuoren. Tästä syystä painotimme luennollamme erityisesti kuuron, huonokuuloisen tai implantoidun asiakkaan kohtaamista asiakaspalvelutilanteissa. Seuraavassa kappaleessa esittelemme asiakasryhmiä enemmän.

5.1 Kuurot, huonokuuloiset, kuuroutuneet, kuurosokeat ja implantoidut asiakkaat

Yksi tärkeimmistä viittomakielentulkin asiakasryhmistä on kuurot. Henkilöt, jotka syntyvät kuuroina tai ovat menettäneet jo lapsena kuulonsa, eivät kuule normaalia puhetta. Jos ihmisen kuulon taso on 85-90 dB tai sitä alempi, lääketieteellisesti hänet määritellään kuuroksi. Kuurot itse määrittelevät itsensä kieli- ja kulttuurivähemmistön kautta viittomakielisiksi (Kuurojen liitto, 2016). Kuurojen pääasiallinen kommunikatiotapa ja ensikieli on viittomakieli. (Kuuloliitto ry, 2009.) Viittomakieltä he käyttävät myös kommunikoidessaan tulkin välityksellä. Viittomakielisessä yhteisössä arvioidaan, että viittomakieltä käyttäviä kuuroja on Suomessa noin 4000- 5000. Kuuroille on olemassa erilaisia nimityksiä, joista kuuro ja viittomakielinen ovat neutraaleja, kuu-

rojen yhteisön sisällä yleisesti hyväksytyjä nimityksiä. Sen sijaan kuuromykkä ja kuulovammaisen saatetaan kokea jopa loukkaavina ilmauksina. (Kuurojen liitto, 2016.)

Huonokuuloiset ja kuuroutuneet ovat myös viittomakielen tulkin asiakkaita. Huonokuuloisuus on erityisen yleistä ikääntyneen väestön keskuudessa ja Suomessa noin 750 000 ihmisellä on jonkinasteinen kuulon alenema. Myös nuoriin kohdistuu nykyään erilaisia vakavia meluhaittoja, kuten kovalla soitettu musiikki, joka saattaa aiheuttaa huonokuuloisuutta. Sosiaalinen määritelmä huonokuuloiselle on se, että ihminen kuulee normaalia puhetta kuulokojeen ja huulioluvun avulla. Kuulokoje on huonokuuloisen apuväline, jonka avulla hyödynnetään jäljellä olevaa kuuloa, mutta normaalia kuuloa sillä on mahdotonta saada. Huonokuuloisilla ja kuuroutuneilla on myös muita kuulon apuvälineitä, joita käytetään yhdessä kuulokojeen kanssa. Kuuroutuneelle apuvälineenä toimii yleensä sisäkorvaistute, sillä kuulokojeen antama apu ei ole riittävä. 30 dB on sosiaalisen kuulemisen raja, jos kuulo laskee siitä vielä 60-65 dB, kutsutaan sitä puhekuulon rajaksi, jolloin ihminen kuulee puhetta noin metrin päässä lähteestä. Kuuroutunut henkilö on menettänyt kokonaan kuulonsa, mutta vasta puheen oppimisen jälkeen. Tästä syystä kuuroutuneet kommunikoivat yleensä viitotun puheen tai kirjoitustulkkauksen avulla. (Kuuloliitto ry, 2009.)

Kuurosokeat ovat yksi viittomakielentulkin asiakasryhmistä. Kuurosokeus on Pohjoismaisen kuurosokeuden määritelmän mukaan vaikea-asteinen toiminnallisesti rajoittuneen kuulon tai näön yhdistelmä. Tämä tarkoittaa myös sitä, ettei tarvitse olla täysin kuuro tai sokea ollakseen kuurosokea. Suurin osa kuurosokeista näkee tai kuulee osittain, mutta heikosti. Kuulonäkövemmän yhdistelmä aiheuttaa esimerkiksi kommunikaatioon, tiedonhankintaan ja liikkumiseen liittyviä ongelmia arjessa. Jotta kuurosokea selviytyy erilaisista arkipäiväisistä toiminnoista yhteiskunnassa, vaatii se moniammatillista yhteistyötä ja erilaisten ratkaisujen löytämistä yhdessä. Kun kohdataan kuurosokea asiakas, olisi hyvä, että kaikilla ympärillä työskentelevillä asiantuntijoilla olisi jonkinlaista perustietoa kuurosokeudesta, ja siitä miten heidän kanssaan työskennellään. (Suomen kuurosokeat ry.) Asiantuntijana paikalla ei ole pelkästään viittomakielen tulkki, vaan myös kolmas osapuoli kenen kanssa asioidaan, esimerkiksi sosionomi. Lasten ja nuorten kanssa työskentelevät sosionomit saattavat työelämässään kohdata Usherin oireyhtymää sairastavia nuoria, jotka kutsuvat itseään kuurosokeiksi. Nuorille, joilla kaksoisaistivamma on ollut lapsesta asti, kokevat sen

kuuluvan luonnollisena osana heidän persoonaansa ja elämäänsä. (Kovanen 2012, 9.) Heille yhteisön ja vertaiskontaktien merkitys on suuri oman identiteetin ja sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta. (Kovanen & Västilä 2012, 31.)

Sisäkorvaistutetta käyttävät henkilöt ovat eräs viittomakielentulkin asiakasryhmä. Implantilla eli sisäkorvaistutteella tarkoitetaan sähköistä kuulon apuvälinettä. Siitä on apua silloin, kun kuulokoje ei auta kuulon vahvistamisessa tai puheen erottelussa. Implantin sisäiset osat viedään leikkauksessa kiinni kallonluuhun ja sisäkorvan simpukkaan. Sähköinen signaali viedään toimimattoman sisäkorvan ohi kuulohermoon, ja sieltä aivoihin. Implantin käyttäjät ovat yksi tulkin asiakasryhmistä ja vuoteen 2015 mennessä leikkauksia on tehty noin 1150 henkilölle. Implantin saaneet henkilöt käyttävät kommunikointitapanaan viittomakieltä, huuliltalukua, kirjoitustulkkauksia ja viitottua puhetta. Lapsille implantteja leikataan normaalisti kaksi (Kuuloliitto ry, 2016.) Suomessa sisäkorvaistute leikataan noin 95 %:lle lapsista, joilla on todettu vaikeasteinen kuulovamma. Istute ei kuitenkaan ole verrattavissa normaalikuuloisen lapsen kuuloaistiin, vaan se tuo kuuroille, kuuroutuneelle tai vaikeasti kuulovammaiselle lapselle samankaltaisen kuulon kuin huonokuuloisilla lapsilla on. Tästä syystä he myös tarvitsevat usein kommunikointiinsa tulkin. Koska sisäkorvaistute leikataan nykypäivänä niin monelle vaikeasta kuulovammasta diagnosoidulle lapselle, ovat sisäkorvaistutetta käyttävät henkilöt suuri asiakasryhmä lapsista ja nuorista puhuttaessa. Näin ollen myös he ovat tulkkia käyttävistä asiakkaista iso asiakasryhmä lapsi- ja nuorisotyöhön suuntautuville sosionomeille (LapCi ry, 2016.)

Tällä hetkellä LapCi ry yhdistys toimii Suomessa sisäkorvaistutetta käyttävien lasten sekä heidän vanhempiensa tukena. Yhdistys tarjoaa vertaistukea ja antaa tietoa sisäkorvaistutteesta sekä kokemukseen perustuvaa tietoa elämästä sen kanssa. Lisäksi LapCi ry:n kautta perheen on mahdollista osallistua tapahtumiin sekä verkostoitua muiden perheiden kanssa, joissa lapsella on sisäkorvaistute. (LapCi ry, 2016.) Ryhmähaastattelusta saamamme tiedon perusteella osa sosionomeista työskentelee tai suorittaa opiskeluaikana harjoittelunsa jossakin järjestössä tai yhdistyksessä. Mikäli sosionomi kohtaa työssään implantoidun lapsen ja hänen perheensä, voi hän ohjata perheen LapCi ry:n tukipalveluiden luo.

6 ASIANTUNTIJALUENTO

Pidimme asiantuntijaluentomme keskiviikkona 9.3.2016 Laurea Tikkurilan kampuksella. Luennolle osallistui 18 opiskelijaa sekä kaksi kurssista vastaavaa lehtoria. Luento sisällytettiin ensimmäisen vuositason sosionomiopiskelijoiden "Dialogisuus ja vuorovaikutus asiakastyössä"- opintojaksoon. Aiheen puolesta luento tuki hyvin kyseistä kurssia, sillä luentomme toi uutta näkökulmaa vähemmistöryhmistä asiakastyössä, mitä opintojaksolla ei muuten käsiteltäisi. Luennon kesto oli noin 1,5 tuntia. Joustavan tilaajamme ansiosta saimme vaikuttaa siihen, kuinka pitkä aika luennollemme varataan. Koska sisällytimme luentoomme myös Kahoot-kyselyn (<https://getkahoot.com/>), palautelomakkeiden täytön sekä pienen viittomaopetushetken, koimme varaamamme ajan sopivaksi. Liian pitkä luentoaika olisi vienyt pois luennon mielekkyyttä sekä saattanut karsia osallistujajoukkoa. Luento oli mahdutettu paljon asiantietoa, mutta yritimme pitää sisällön lyhyenä ja ytimekkäänä. Käytimme myös luennollamme paljon esimerkkejä havainnollistamaan tietoa.

6.1 Produktin valmistelu ja toteutus

Otimme yhteyttä kahteen pääkaupunkiseudulla toimivaan ammattikorkeakouluun sekä Lahden ammattikorkeakouluun syksyllä 2015. Tarjosimme yhteydenotossammeluentopakettia viittomakielen tulkin käytöstä sekä viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta. Avasimme viestissä opinnäytetyömme tarkoitusta ja korostimme sen tuottamaa molemminpuolista hyötyä. Kerroimme luennon olevan suunnattu sosionomiopiskelijoille ja tiedustelimme luennon mahdollistamista osaksi opiskelijoiden opintosuunnitelmaa. Saimme sekä Laurea- että Lahden ammattikorkeakouluista myöntävän vastauksen nopealla aikavälillä, mikä kertoo luennon aiheen herättämästä mielenkiinnosta. Valitsimme tilaajaksemme Laurea-ammattikorkeakoulun, sillä he ottivat viestiimme ensimmäisin yhteyttä, koulu toimii pääkaupunkiseudulla ja on hyvien kulkuyhteyksien päässä. Luennon tilaajan varmistuttua, sovimme työelämäohjaajamme Liisa Lassilan kanssa sopivasta ajankohdasta luennollemme, luennon varsinaisesta sisällöstä ja tavoitteista sekä siitä, mihin opintojaksoon luento sisällytetään. Kerroimme myös ajatuksesta toteuttaa ryhmähaastattelu muutamalle toisen tai ylemmän

vuosikurssin opiskelijalle. Saimme työelämäohjaajan avulla yhteyden haastateltaviin opiskelijoihin ja pääsimme tutustumaan etukäteen luentotiloihin ja käytettävissä olevaan tekniikkaan. Tilaajamme hoiti tilavaraukset sekä tiedotti opiskelijoita luennosta ennakkoon.

Ennen varsinaista luentoa yksi tärkeimmistä tehtävistämme oli aiheen rajaaminen. Koska alaamme liittyvää tietoa on paljon, tuli meidän muokata luentomme kohdeyleisöllemme sopivaksi. Yleisön huomioiminen, luennon pituus sekä käytettävissä oleva lähdemateriaali ovat aiheen rajauksen ennakkoehtoja (Hirsjärvi ym. 2009, 83). Rajasimme luennon pääaiheiksi viittomakielen, viittomakielen tulkin asiakasryhmät sekä tulkin käytön. Yleisimmät ennakkoluulot kuuroja, viittomakieliä sekä tulkkeja kohtaan pääsimme kumoamaan jo alussa pidetyssä Kahoot-tietovisassa. Koska yleisöön kuului ensimmäisen vuositasen sosionomi-opiskelijoita, perusolettamuksemme oli, että aihe on heille melko tuntematon. Myös ennen luentoa tekemämme haastattelu tuki tätä oletusta. Käsittelimmekin valitsemiamme aiheita yleisellä tasolla ottaen huomioon sen, että luentomme oli monelle osallistujalle ensikosketus alaamme ja viittomakieliseen maailmaan.

Meille selvisi ennakkohaastattelussa, että Laurean Tikkurilan kampuksen opiskelijoista suurin osa suuntautuu lapsi- ja nuorisotyöhön. Tämän jälkeen rajasimme aiheitamme niin, että se kohdentui paremmin yleisölle sopivaksi. Konkreettisesti tämä näkyi siinä, että keskityimme kertomaan erityisesti niistä asiakasryhmistä, joita sosionomi lapsi- ja nuorisotyössä todennäköisimmin kohtaa. Nostimme yhdeksi tärkeäksi esimerkiksi sisäkorvaistutetta käyttävät lapset ja nuoret. Sen lisäksi kerroimme myös muista tulkin asiakasryhmistä, joita olemme käyneet läpi myös työmme tietopohjassa. Kerroimme kuuroista, implantoiduista, huonokuuloisista, kuuroutuneista ja kuurosokeista. Painotimme myös sitä, että kuulevakin on tulkin asiakas. Lisäksi kävimme läpi asiakkaiden käyttämiä erilaisia kommunikaatiotapoja, kuten viittomakieli, viitottu puhe, taktiili viittominen ja tukiviittomat. Tukiviittomiin sosionomit tulevat luultavasti törmäämään esimerkiksi päiväkodeissa. Tukiviittomista nousikin esiin paljon kysymyksiä ja opiskelijat halusivat tietää miten niitä käytetään ja millaisissa tilanteissa.

Valmistimme luentoa varten PowerPoint-esityksen (liite 3), jota käytimme luentomme tukena. Sen avulla yleisö pystyi seuraamaan valkokankaalta käsiteltävää aihetta ja

tärkeimpiä tukisanoja sekä teemoja. Teimme PowerPoint-esityksen yhdessä hyvissä ajoin ennen varsinaista luentoa. Muokkasimme esitystä hieman myös niiden tietojen perusteella, mitä ryhmähaastattelussa tuli ilmi sosionomien alasta ja työnkuvasta. Saimme haastattelusta myös hyviä kysymyksiä käytettäväksi Kahoot-tietovisaa varten. Jaoin käsiteltäviä aiheita keskenämme ja sovimme siitä, kumpi esittelee mitään teemoja luennolla. Kartutimme tietopohjaamme vielä ennen luentoa kirjallisuuden sekä internetin avulla. Varmistimme muun muassa Humanistisen ammattikorkeakoulun internet-sivuilta, että antamamme tieto tulkikoulutuksesta on uuden opetussuunnitelman mukaista. Varsinaisella luennolla vaihtelimme puhujan roolia ja täydensimme toistemme puheenvuoroja. Näin pystyimme varmistamaan, ettei jännittävässä tilanteessa mikään aihe jäänyt käsittelemättä. Luennoitsijan vuorottelu lisäsi myös osallistujien mielenkiintoa seurata luentoa. Opinnäytetyön tekeminen kahdestaan oli varsin onnistunut päätös, sillä toimme esille erilaisia näkökulmia ja asioita, joita luentoa suunnitellessa tuli ottaa huomioon. Vaikka luento oli jaoteltu eri teemojen mukaan, oli esitys silti yhtenäinen, siinä oli selkeä rakenne ja aiheet sulautuivat toisiinsa. Luennon jälkeen annoimme tiedoston opiskelijoiden sekä lehtoreiden käyttöön, jotta he voivat vielä myöhemmin halutessaan palata käsiteltyihin asioihin. Esityksen loppuun oli liitetty myös dia, jossa oli muutama hyödyllinen alaamme ja käsittelemiimme aiheisiin liittyvä linkki, josta opiskelijat saavat halutessaan lisätietoa.

Herättelimme alkuun luennolle osallistuvien opiskelijoiden mielenkiintoa Kahoot-kyselyllä (liite 4). Kahoot on moderni tapa testata tietyltä joukolta heidän tietämystään internetissä, niin että jokainen pelaa itse keksityllä nimimerkillä. Annoimme osallistujille numerokoodin, jonka he syöttivät sähköisesti älypuheliinsa tai tietokoneisiinsa, kirjaututtuaan ensin nettisivustolle. Numerokoodin avulla he pääsivät pelaamaan juuri meidän luomaamme tietokilpailua. Tämän jälkeen esitimme kymmenen kysymystä liittyen yleisimpiin kohtaamiimme harhaluuloihin alaamme liittyen. Kysyimme muun muassa viittomakielen kansainvälisyydestä, kuoron kyvystä puhua, tulkin tilaamisesta ja tulkin työnkuvasta. Osallistujat näkivät kysymyksen sekä vastausvaihtoehdot luokan valkokankaalta ja valitsivat omista älylaitteistaan mielestään oikean vastausvaihtoehdon. Jokainen pelaaja pelasi reaaliaikaisesti kisataen toisiaan vastaan. Pelin loppuun saimme selville henkilön, joka tiesi eniten oikeita vastauksia nopeimmassa ajassa. (Kahoot, 2016.) Kävimme myös jokaisen kysymyksen jälkeen oikean vastausvaihtoehdon läpi väärinkäsitysten välttämiseksi. Kukaan luennolle

osallistuvista henkilöistä ei ollut aiemmin kokeillut Kahoot- visailua, mutta se herätti suurta mielenkiintoa ja riemua luokassa. Näin saimme yleisön myös pohtimaan kysymyksiä kunnolla. Samalla saimme itse varmistuksen luennon tarpeellisuudesta, sillä vastausvaihtoehdot tuottivat selvästi päänvaivaa, eikä yhteenkään kysymykseen tullut sata prosenttisesti oikeaa vastausta koko luokalta.

Koska emme olleet aikaisemmin käyttäneet Kahoot-kyselyä, koimme tärkeäksi kokeilla sen toimivuuden ennen varsinaista luentoa. Noin viikkoa ennen luentoa, testasimme Kahoot-kyselyn toteutuksen oman vuosikurssimme tunnilla. Selostimme kyselyn ohjeistuksen samalla tavalla kuin tulevalla luennollammekin. Saimme testin myötä muokattua kysymyksiä selkeämmiksi, kun opiskelutoverimme sekä lehtorimme antoivat kehittävää palautetta kysymysten rakenteesta. Muutimme myös vastausvaihtoehtoja selkeämmiksi, kun selvisi, että osa kyselyn kysymyksistä ja vastausvaihtoehdoista oli liian pitkiä tai harhaanjohtavia. Koska osan opiskelijoista oli haastavaa nähdä kysymyksiä taululta päädyimme myös itse luennolla lukemaan kysymykset sekä vastausvaihtoehdot ääneen. Luennon testaus vahvisti haluamme pitää Kahoot-kysely luennolla, sillä se osoittautui testin myötä hauskaksi, mielenkiinnon herättäväksi tavaksi testata yleistietoa ja testiryhmä osoitti kiinnostusta sitä kohtaan. Osa testiryhmäläisistä olikin ottanut heti viikkoa myöhemmin Kahoot-visan käyttöön opettamallaan luennolla. Myös me saimme kaivattua varmuutta luentoa varten, sillä tiesimme testin jälkeen paremmin kuinka kysely toimii konkreettisesti.

6.2 Produktin vuorovaikutuksellisuus

Luennon vuorovaikutuksellisuus näkyi yleisön kiinnostuksessa aihetta kohtaan. Tarkentavilla kysymyksillä he ilmaisivat halunsa tietää lisää juuri käsitellystä aiheesta. Yleisöä kiinnosti muun muassa sisäkorvaistutteen käyttö aikuisilla sekä se, kuinka he voivat itse puhujina helpottaa tulkin työtä. Myös tulkin tilaamiseen liittyviä kysymyksiä tuli useampi. Esitimme myös itse kysymyksiä yleisölle kuten “Onko kukaan kohdannut kuuroa aikaisemmin ja mikäli on, kuinka kommunikoitte?” tai “Tuleeko mieleenne muita asiakasryhmiä, jolle voidaan tilata tulkki kuurojen henkilöiden lisäksi?”. Näin saimme myös yleisöä heräteltyä, kuultua heidän ajatuksiaan ja jaettua kokemuksia ryhmän kesken. Vain muutama luennolle osallistunut henkilö oli kohdannut aikai-

semmin kuuron ja keskustellut eleiden sekä paperin ja kynän välityksellä. Mikäli aikaa olisi ollut enemmän, luennolle osallistuvat olisivat voineet pohtia pienryhmissä teemoja ja omia kokemuksiaan luentoan liittyen. Näin myös hiljaisemmat osallistujat olisivat päässeet jakamaan ajatuksiaan helpommin. Luennon jälkeen saimme myös positiivista palautetta siitä, että yleisö sai konkreettisia vinkkejä tulkin käyttöön. Saimme heidät myös ajattelemaan aiheita, joihin ei välttämättä saa missään kosketuspintaa ennen työelämää, eikä tulisi edes ajatelleeksi niiden tärkeyttä asiakaskohtaamisissa.

Jätimme luennon loppupuolelle pienen opetushetken, jossa kävimme yleisön kanssa läpi sormiaakkoset ja muutamia viittomia. Näin saimme lisättyä luentoan vuorovaikutusta ja onnistuimme pitämään opiskelijoiden mielenkiinnon yllä loppuun asti. Opetimme muun muassa viittomat sosionomille, työlle ja opiskelulle. Jaoimme tunnille osallistuneille myös kortit, joissa oli suomalaiset sormiaakkoset sekä Kuurojen Liiton ilmais-lehtisen (liite 5), jossa on 50 viittomaa arkipäivän tilanteisiin sekä numeraalit. Näin he saivat myös materiaalia kotiin vietäväksi ja kenties kipinän opetella joitakin viittomia. Tunnin lopuksi kaikki osasivat viittoa mitä he opiskelevat tai missä he työskentelevät. Opetustuokio oli selvästi mieluisa ja vuorovaikutuksellinen. Korjasimme yleisön viittomia ja yleisö tarkensi kysymyksillä mikäli jokin viittoma tai aakkonen tuntui haastavalta. Koska luennon nimikin oli ”Kuinka kohtaat kuuron?” koimme perustelluksi opettaa kuinka esimerkiksi oman nimen voi tuottaa sormiaakkosin. Näin sosionomit voivat osoittaa asiantuntemuksensa ja antaa hyvän asiakaspalvelukokemuksen.

6.3 Palautekysely

Toinen käyttämistämme tutkimusmenetelmistä oli strukturoitu palautekysely. Kysely on survey-tutkimuksen keskeinen menetelmä, jossa aineistoa kerätään standardoidusti ja jonka kohdehenkilöt muodostavat otoksen tietystä perusjoukosta. (Hirsjärvi ym. 2009, 193). Standardointi tarkoittaa että kaikilta kyselyn vastaajilta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla (Vilkka 2007a, 28). Jaoimme palautekyselylomakkeet (liite 6) heti luennon päätteeksi, jolloin kyseessä oli kontrolloitu kysely ja kohderyhmä oli henkilökohtaisesti tavoitettavissa. Ohjeistimme vastaajia täyttämään lomakkeet huolellisesti ja avoimesti. Varasimme kyselyn täyttöön aikaa

luentomme jälkeen noin 15 minuuttia, jonka jälkeen keräsimme lomakkeet. Näin ollen saimme todennäköisemmin vastauksia, kuin jos heidän olisi pitänyt täyttää lomakkeet itsenäisesti omalla ajallaan. Vastaajilla oli myös mahdollisuus esittää tarkentavia kysymyksiä täyttäessään lomaketta. Kaikki 20 luennolle osallistunutta henkilöä vastasivat kyselyyn. Kyselymme tavoitteena oli ensisijaisesti saada vastaus kolmanteen tutkimuskysymykseen eli "Kokevatko luennolle osallistuneet opiskelijat hyötyvänsä luennosta myöhemmin työelämässä ja jos kokevat, niin miten?". Tämän lisäksi halusimme myös saada selville kokiko yleisö luentomme hyödylliseksi ja mielenkiintoiseksi sekä jäikö luennosta puuttumaan jotain sellaista, mistä he olisivat kaivanneet lisää tietoa.

Kysely sisälsi kaksi avointa kysymystä ja kaksi skaaloihin perustuvaa kysymystä. Näin kyselyyn vastaaminen ei vienyt liikaa aikaa tai tuntunut vaivalloiselta ja antamamme aikaraja riitti vastausten pohtimiseen. Avoimessa kysymyksessä esitetään kysymys ja jätetään vastaukselle tilaa. Skaaloihin perustuvassa kysymystyypissä esitetään väittämä, johon vastaaja vastaa valitsemalla mielipidettään parhaiten vastaavan vaihtoehdon. (Hirsjärvi ym. 2009, 198-200.) Vastausvaihtoehdot on kyselysämme esitelty numeerisesti viisiportaisella asteikolla. Palautekyselyssä kysyimme opiskelijoiden tyytyväisyyttä luentoan asteikolla 5 (erittäin tyytyväinen) - 1 (en ollenkaan tyytyväinen). Sen lisäksi selvitimme kuinka paljon opiskelijat kokevat hyötyvänsä luennosta työelämää ajatellen asteikolla 5 (erittäin paljon) - 1 (en lainkaan). Näiden kahden kysymyksen lisäksi palautekyselyyn sisältyi kaksi avointa kysymystä joista ensimmäinen oli: "Miten ajattelet hyödyntäväsi oppimaasi työelämässä?" ja toinen "Olisitko kaivannut lisää tietoa jostakin aiheesta, mistä? Jäikö jokin asia mielestäsi kokonaan käsittelemättä, mikä?".

6.4 Palautekyselyn tulokset

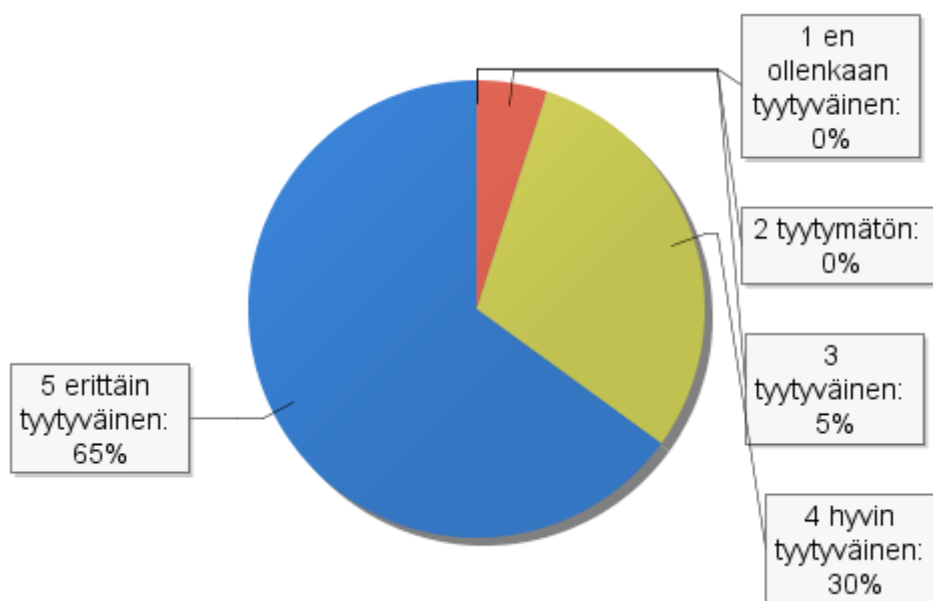
Ensimmäisessä monivalintakysymyksessä kysyimme yleisön tyytyväisyyttä luentoan kohtaan. Vastausvaihtoehdot olivat: 1 en ollenkaan tyytyväinen, 2 tyytymätön, 3 tyytyväinen, 4 hyvin tyytyväinen ja 5 erittäin tyytyväinen. Suurin osa vastaajista, 95 prosenttia, koki olevansa joko hyvin tyytyväinen tai erittäin tyytyväinen luentoamme. Vain viisi prosenttia vastaajista oli ainoastaan tyytyväisiä, eikä kukaan vastaajista ollut tyytymätön luentoan. Yleisön reaktio ja tyytyväisyys vastaavat myös hyvin pitkäl-

le omia ajatuksiamme luennon onnistumisesta. Myös meille jäi positiivinen tunne luennon vuorovaikutuksellisuudesta ja yleisön aktiivisuudesta sekä kiinnostuksesta luentoamme kohtaan. Käsitellessämme palautelomakkeita syötimme monivalintakysymysten vastaukset Webropol -ohjelmaan, jonka avulla saimme suoraan analysoidua vastuksia havainnoivan diagrammin avulla. Halusimme esittää tulokset myös diagrammi muodossa, sillä se antaa hyvän yleiskuvan arvojen jakautumisesta otoksessa (Vilkkä 2007a,138).

Kaavio 1

Kuinka tyytyväinen olit luentoon?

Vastaajien määrä: 20

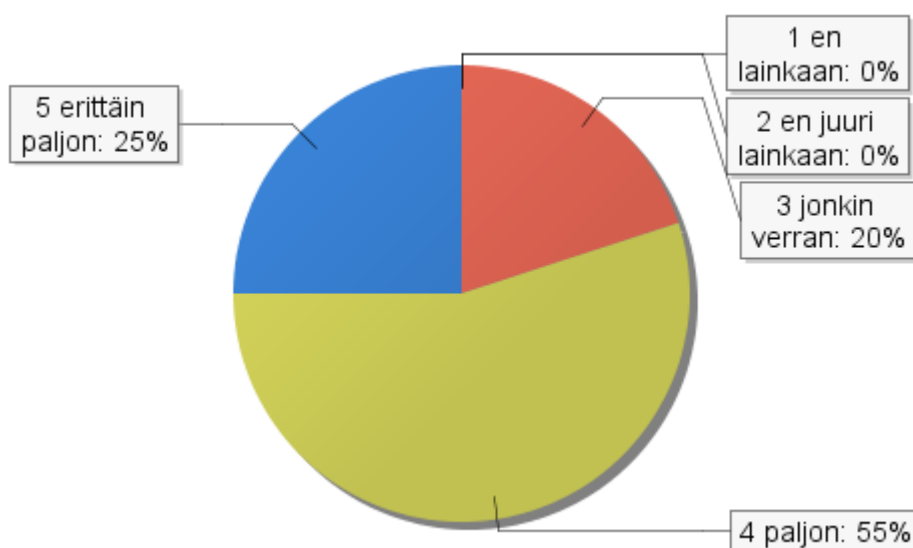

Toinen palautelomakkeen monivalintakysymys liittyi siihen, kuinka paljon opiskelijat ajattelivat hyötyvänsä luennosta työelämää ajatellen. Tässäkin kysymyksessä oli viisi vastausvaihtoehtoa: 1 en lainkaan 2 en juuri lainkaan 3 jonkin verran 4 paljon ja 5 erittäin paljon. Suurin osa vastaajista, 80 prosenttia, koki hyötyvänsä luennosta työelämässä joko paljon tai erittäin paljon. Loput 20 prosenttia vastasi hyötyvänsä luennosta jonkin verran. Kukaan luennolle osallistuneista ei kokenut, että ei hyötyisi työelämässä luennosta lainkaan tai juuri lainkaan. Tästä voidaan päätellä, että luennolle osallistuneet opiskelijat ja opettajat kokevat sen hyödyttäneen heitä ammatillisesti, vähintään jonkin verran. Tähän vaikutti luonnollisesti paljon se, kuinka paljon he tiesivät jo ennakkoon käsitellyistä aiheista. Tämä kysymys liittyy suoraan ensimmäiseen avoimeen kysymykseen, jossa selvitimme, miten luennolle osallistuneet aikovat hyödyntää oppimaansa työelämässä. Analysoimme myös tämän monivalintakysymyksen diagrammin avulla.

Kaavio 2

Kuinka paljon ajattelet hyötyväsi luennosta työelämää ajatellen?

Vastaajien määrä: 20

Avoimet kysymykset käsittelivät sitä, kuinka yleisö ajatteli hyödyntää oppimaansa työelämässä ja sitä, mitä lisätietoa he olisivat kaivanneet tai jäikö heidän mielestään jokin asia käsittelemättä. Ensimmäiseen avoimeen kysymykseen saimme monipuolisia vastauksia. Moni kirjoitti tietävänsä nyt, että kohdatessaan kuuron ja tulkin on hyvä puhua suoraan kuuroa kohti. Kaksi vastaajaa kertoi jatkossa kiinnittävänsä huomiota katsekontaktiin, artikuloinnin selkeyteen, puhenopeuteen ja ääneen voimakkuuteen kohdatessaan tulkin käyttäjän. Myös tietopohjan kartuttamista tulkkausta ja tulkin asiakasryhmiä kohtaan kiiteltiin. Vastaajista useampi pohti osallistuvansa tulevaisuudessa tukiviittoma- tai viittomakielenkurssille, jotta kommunikointi helpottuisi asiakkaiden kanssa tulevaisuudessa. Vastauksissa korostui aito kiinnostus tukiviittomien opiskelua kohtaan. Yksi vastaajista kiitteli siitä, että herätimme hänet miettimään luennon aihetta, sillä se sisälsi paljon tietoa aiheesta jota hän ei ollut aiemmin pohtinut. Toinen vastaaja ajatteli hyödyntää luennolla oppimaansa etsimällä viittomia tai tietoa aiheesta suoraan antamistamme linkeistä. Vastauksissa korostui myös valmius kohdata kuuro asiakaspalvelutilanteissa ja usko vuorovaikutuksen parantumiseen luennolta saadun tiedon avulla.

Toinen avoin kysymys kuului: “ Olisitko kaivannut lisää tietoa jostakin aiheesta, mistä? Jäikö jokin asia mielestäsi kokonaan käsittelemättä, mikä?”. Muutama vastaaja jätti kohdan kokonaan tyhjäksi, mikä saattaa tarkoittaa tyytyväisyyttä luennon sisältöä kohtaan, kun mitään korjattavaa ei tullut mieleen. Kysymyksiä oli vain neljä kappaletta juuri siitä syystä, että jokainen vastaaja jaksaisi vastata kysymyksiin. Osa vastaajista koki viimeisen kysymyksen olevan hyvä paikka antaa palautetta yleisesti luennostamme. Näin ollen, muutama vastaaja kirjoitti kohtaan positiivisia kommentteja koskien luontevaa esiintymistämme, rauhallista tahtiamme ja selkeää esitystä. Myös tiivistä tietopakettia käyttämäämme aikaan nähden kiiteltiin. Kaksi vastaajaa kommentoi luennon olleen todella mielenkiintoinen ja hyödyllinen. Olisimme voineet lisätä kyselyyn vielä viidennen kohdan koskien yleistä palautetta tai kommentteja luennosta, sillä selkeästi moni halusi antaa sitä.

Vastauksissa, joissa lisätietoa olisi kaivattu, oli kommentoitu myös ymmärrystä siitä, että aika luennolle oli rajattu. Mikäli aikaa olisi ollut enemmän, yleisö olisi kaivannut lisää tietoa koskien eri ikäryhmille tulkkaamisesta, kuurojen opiskelusta, esimerkkejä ongelmatilanteista, tietoa lapsien ja lapsiperheiden kanssa työskentelystä ja sosiaalialan asiakkaista ja tulkkien työllistymistilanteesta. Lisäksi muutama opiskelija olisi kaivannut pidempää opetushetkeä ja näytettä taktiilisti viittomisesta. Ennen luentoa tehdyssä rajauksessa päädyimme kuitenkin rajaamaan aiheen yleisimpiin asiakasryhmiin, tulkkaustilanteisiin ja yleistietoon alasta. Moni myös kysyi mieltä askarruttaneet yksittäiset kysymykset luennon aikana. Jälkikäteen ajatellen, olisimme voineet luennon aikana korostaa ja antaa enemmän esimerkkejä juuri sosionomien työtehtäviin liittyen. Tämä oli kuitenkin haastavaa, koska sosionomin työkenttä on niin laaja-alainen ja työtehtävät monipuolisia. Näin ollen, emme halunneet lokeroida esimerkkitalanteita vain lastentarhaan tai virastoon ja halusimme että yleisö tekisi aktiivista oppimistyötä muokkaamalla saatua tietoa omaan työelämäänsä ja asiakaskohtaamisiinsa.

7 POHDINTA

Opinnäytetyömme tavoitteena oli vahvistaa sosionomiopiskelijoiden asiantuntijuutta viittomakielialasta ja valmistaa mahdollisimman vuorovaikutuksellinen sekä kohdeyleisölle sopiva luento viittomakielen tulkin käytöstä. Opinnäytetyömme toiminnallisen osuuden pääpaino oli produktin sisältämä tiedotustyö. Tulkin työstä tiedottaminen onkin yksi tärkeä osa viittomakielen tulkin työtä, sillä tulkkaustilanteissa hän on ainoa joka tietää, mitä onnistunut tilanne vaatii ja mitä tulkin työtehtäviin kuuluu (Hynynen ym. 2010, 57). Tiedottamisen lisäksi pääsimme oppimaan sosionomin työstä ja mahdollisesti parantamaan viittomakielisen asiakkaan asioimiskokemusta sosiaalipalveluiden parissa. Tavoitteenamme oli vahvistaa sosionomiopiskelijoiden asiantuntijuutta siten, että luennon jälkeen jokainen sille osallistunut opiskelija tietää, kuinka toimia, kun kohtaa viittomakielisen henkilön ja tulkin. Läpikäytyjen palautelomakkeiden perusteella tavoite täyttyi hyvin. Onnistuimme myös valmistamaan vuorovaikutuksellisen sekä kohdeyleisölle sopivan luennon. Tämä ilmeni siten, että luennolle osallistuneet opiskelijat esittivät paljon kysymyksiä ja olivat kiinnostuneita aiheesta.

Opinnäytetyössämme pyrimme vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin: Mitä ennakkotietoa ja kysymyksiä sosionomiopiskelijoilla on viittomakielen tulkin käytöstä, roolista ja asiakaskunnasta? Millaisissa asiakastilanteissa viittomakielinen, sosionomi ja viittomakielentulkki yleensä kohtaavat? Kokevatko luennolle osallistuneet opiskelijat hyötyvänsä luennosta myöhemmin työelämässä ja jos kokevat, niin miten? Saimme vastattua tutkimuskysymyksiin hyvin.

Ensimmäinen tutkimuskysymys liittyy sosionomiopiskelijoiden ennakkotietoihin ja kysymyksiin viittomakielialasta. Sekä ryhmähaastattelussa että asiantuntijaluennon aikana kävi ilmi, että sosionomiopiskelijoilla on hyvin vähän ennakkotietoja tulkin käytöstä ja roolista sekä asiakaskunnasta. Harva opiskelijoista on koskaan tavannut kuuroa tai viittomakielen tulkkia. Aihe on tuttu lähinnä mediasta, kuten elokuvista tai erilaisista tv-ohjelmista. Heidän ennakkokäsityksensä perustuvat pitkälti siihen, millaisen kuvan he ovat saaneet median kautta. Viittomakielen tulkin käytöstä ja roolista opiskelijoilla ei ollut juuri mitään ennakkotietoja. Voisi sanoa, että ala oli heille lähes tuntematon. Opiskelijoilla oli ylipäätään hyvin vähän ennakkotietoja ja osittain ne olivat myös vääriä. Opiskelijoiden kysymykset liittyvät hyvin pitkälti perusasioihin: Osaako kuuro puhua? Onko viittomakieli kansainvälistä? Miten kuuron kanssa voi kommunikoida? Onko tulkki avustaja? Mitä viittomakielen tulkki tekee? Opiskelijoita kiinnosti myös se kuinka tulkiksi voi opiskella ja millainen on tulkkien työllisyystilanne. Viittomakieleen liittyen he halusivat tietää erilaisia viittomia ja sormiaakkoset. Kokonaisuudessaan ennakkotietoja oli vähän ja kysymyksiä sen sijaan sitäkin enemmän.

Toinen tutkimuskysymys pyrkii vastaamaan siihen, millaisia ovat yleisimmät asiakastilanteet, joissa viittomakielentulkki, sosionomi ja viittomakielinen yleensä kohtaavat. Tähän tutkimuskysymykseen oli haasteellista löytää yksiselitteistä vastausta. Tutkiessamme sosionomin alaa ja siihen liittyviä työtehtäviä saimme selville, että sosionomit voivat työskennellä hyvin erilaisissa työympäristöissä ja työtehtävät vaihtelevat lastentarhanopettajasta vanhus- sekä vammaistyöhön. Myös ryhmähaastattelussa kävi ilmi, että opiskelijoilla on jo opintojensa aikana lukuisia eri syventymisvaihtoehtoja. Näin ollen oli erittäin vaikeaa eritellä jokin yksi yleisin asiakastilanne, jossa sosionomi kohtaisi tulkkia käyttävän viittomakielisen, sillä melkein missä tahansa sosionomin työtehtävässä asiakas voi olla viittomakielinen. Saimme kuitenkin ryhmähaastattelussa opiskelijoilta hyviä esimerkkitalanteita, joiden avulla pystyimme hahmotta-

maan sosionomin työtehtäviä paremmin ja käyttämään myös samoja esimerkkejä luennollamme.

Kolmas ja viimeinen tutkimuskysymyksemme kohdistui siihen, kokivatko luennolle osallistuneet sosionomit saaneensa luennosta jotakin ammatillista hyötyä ja miten se tulee näkymään tulevaisuudessa heidän työelämässään. Tähän tutkimuskysymykseen saimme hyvin kattavan vastauksen palautekyselyn avulla. Kaikki opiskelijat ja myöskin kaksi luennolle osallistunutta lehtoria vastasivat hyötyvänsä luennosta myöhemmin työelämässä. Suurin osa vastaajista koki hyötyvänsä luennosta erittäin paljon. Luennolle osallistuneet opiskelijat ja lehtorit kertoivat hyvin monipuolisesti kuinka he voivat hyödyntää oppimaansa työelämässä. Moni vastasi palautekyselyyn kiinnittävänsä huomiota esimerkiksi katsekontaktiin, artikuloinnin selkeyteen ja puhenopeuteen kohdatessaan viittomakielisen asiakkaan ja tulkin. Luento herätti monet ajattelemaan aihetta, josta he eivät aikaisemmin tienneet juuri mitään. Monet osallistujista pohtivat myös tulevaisuudessa osallistuvansa tukiviittoma- tai viittomakielenkurssille. Luentomme ansiosta moni koki että vuorovaikutus viittomakielisen asiakkaan kanssa varmasti parantuu tulevaisuudessa ja heillä on selvästi paremmat valmiudet kohdata kuuro ja viittomakielen tulkki.

Luennon tuloksena saimme lisättyä sosionomiopiskelijoiden yleistietoa alaamme sekä asiakaskuntaamme kohtaan. Työelämän lisäksi he voivat käyttää saamaansa tietotaitoa myös muussa elämässään kohdatessaan viittomakieltä käyttäviä henkilöitä, sekä jakaa tietoa myös muille. Luentomme antoi myös paljon informaatiota tulkin käytöstä, jota yleisö pystyy hyödyntämään myös puhuttujen kielten tulkkeja kohdatessaan. Ryhmähaastattelussa opiskelijat kertoivat lukuisien sosionomien työskentelevän tällä hetkellä Suomessa maahanmuuttajien parissa erilaisissa työtehtävissä. Myös haastateltavat olivat kohdanneet harjoitteluissaan maahanmuuttajia sekä puhuttujen kielten tulkkeja. Uskomme luennon antaneen paljon käytännön tietoa sekä varmuutta toimia myös näissä tulkinkäyttötilanteissa. Lisäksi luennolle osallistuneet oppivat muutaman viittoman, joita he voivat käyttää tulevaisuudessa sekä he saivat luentomateriaalin käyttöönsä myöhempää kertausta varten. Saimme myös itse paljon lisätietoa sosionomien työnkuvasta, koulutuksesta ja asiakaskohtaamisista.

Osalle luennolle osallistuneille opiskelijoista syntyi luentomme myötä kipinä oppia tukiviittomia sekä viittomakieltä. Tämä ilmeni heidän kysymyksistään alaa, sekä tukiviittomien opetusta kohtaan. Varsinaisella luennolla kysymyksiä tuli myös koskien kuuron lapsen integrointia normaalikuuloisten lasten ryhmään ja tilanteessa toimimisesta. Palautelomakkeissa opiskelijat kertoivat innostuksestaan oppia uusia viittomia. Koska Laurea-ammattikorkeakoulun Tikkurilan kampukselta valmistuvista iso osa suuntautuu lapsi- ja nuorisotyöhön, voisi tukiviittomien opiskelusta olla hyötyä esimerkiksi päiväkodissa työskenneltäessä. Erityisesti pedagogiikkaan suuntautuville, valmistuville viittomakielentulkeille, on hyvä uutinen että tukiviittomakurssit kiinnostavat opiskelijoita. Tämän perusteella viittoma opetuksen sisällyttäminen luento oli varsin onnistunut ja perusteltu päätös.

Luennon avulla saimme vahvistettua yhteistyötä Laurea-ammattikorkeakoulun sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun välillä avaamalla yhteyden ammattikorkeakoulujen välille. Luento sopi aiheeltaan hyvin Laurea-ammattikorkeakoulun kurssisisältöön ja lehtorit toivoivatkin kurssin toteuttamista myös tulevaisuudessa, uusille sosiaalialan opiskelijoille. Luennon sopiessa niin hyvin ”Dialogisuus ja vuorovaikutus asiakastyössä”- opintojaksoon ja lehtoreiden toivoessa luennon uudelleen toteuttamista, kehitys-ideana pohdimme, että luennon voisi ottaa jatkossa osaksi kyseistä opintojaksoa. Tällä tavoin ammattikorkeakoulujen välistä yhteistyötä saataisiin jatkettua ja molemmat osapuolet hyötyisivät tämän kaltaisesta tiedonjaosta. Tietotaidon jakaminen voisi olla hyödyllistä myös toisinpäin, sosionomien toteuttamana viittomakielen tulkkiopiskelijoille. Koska molemmat koulut ovat pääkaupunkiseudulla vaikuttavia ammattikorkeakouluja, voi kaikkea koulujen välistä yhteistyötä pitää merkittävänä myös tulevaisuuden työelämää ajatellen.

Työmme ajankohtaisuutta tukee se, että käytimme asiantuntijaluennollamme hyväksi syksyllä 2013 Humanistisessa ammattikorkeakoulussa käyttöön otettua valmennuspedagogista mallia. Valmennuspedagogiikan idea on ryhmässä toteutuvassa toiminnassa ja oppimisprosessissa. Sen tarkoituksena on edistää opiskelijan työelämässä tarvittavien ammatillisten ja yleisten tietojen, taitojen ja valmiuksien kehittymistä. (Harjula 2014.) Luennollamme kartutimme sosionomiopiskelijoiden tulevaisuudessa tarvitsemia yleisiä tietoja ja taitoja sekä valmiuksia liittyen viittomakielialaan, viittomakielisiin asiakkaisiin ja tulkkeihin. Saimme myös itse luennon suunnittelusta, sitä var-

ten kerätystä tiedosta ja luennon aikana käydystä vuorovaikutuksesta opiskelijoiden kanssa tärkeitä ammatillisia valmiuksia ja uusia näkökulmia sosionomien alaan. Hankimme tietoa rakentaen uutta ymmärrystä opiskeltavasta aiheesta. Koko opinnäyte-työmme muodosti työelämälähtöisen kokonaisuuden, jonka tarkoituksena oli tuoda kaksi alaa yhteen.

Humanistisen ammattikorkeakoulun viittomakielen tulkin koulutusohjelmaan sisältyy kymmenen vapaavalintaista opintopistettä ja näistä puolet voi suorittaa esimerkiksi ammattiprojektin muodossa (Humanistisen ammattikorkeakoulun opinto-opas 2015, 74). Humanistisessa ammattikorkeakoulussa tiedotustyön voisi sisällyttää ammattiprojekti opintojaksolle (5op) neljännelle vuodelle niin, että luennon pitäneet opiskelijat saisivat sen opinnollistettua. Opiskelija saisi luentopaketista valmiin pohjan työlle, sillä projektille olisi jo tilaaja ja aihe. Opiskelijoiden tulisi kuitenkin valmistella luento itsenäisesti ja ottaa kurssilaiset sekä heidän tietotaitonsa huomioon sekä valmistella luento että sen materiaalit itsenäisesti. Neljännen vuosikurssin viittomakielen tulkkiopiskelijat ovat kokeneet eniten harjoitteluita ja nähneet eniten asiakastilanteita sekä oppineet alasta laajemmin kuin alemman vuositason opiskelijat. Humanistisen ammattikorkeakoulun ammattiprojektiin tiedotustyö sopisi hyvin, sillä yksi sen tavoitteista on, että opiskelijan tulisi kantaa vastuu toiminnastaan tulkkauksen ammattilaisena moniammatillisessa yhteisössä (Humanistisen ammattikorkeakoulun opinto-opas 2015, 74). Lisäksi ammattiprojektin tulisi sisältää viittomakielialaan liittyvän toimeksiannon koordinointi, suunnittelu ja valmistelu sekä sen toteutus että arviointi (Humanistisen ammattikorkeakoulun opinto-opas 2015, 75). Myös nämä tavoitteet täyttyisivät luentopaketin toteutuksessa ja se olisi varmasti monelle opiskelijalle mieluisa tapa toteuttaa ammattiprojekti.

Mikäli produktimme toteutetaan tulevaisuudessa sosionomiopiskelijoille, voisi ainakin PowerPoint-esitystä muokata niin, että se sisältäisi enemmän kuvia ja kenties jonkin videoleikkeen. Esimerkiksi implantista kerrottaessa, kuva konkretisoisi parhaiten sen, millaisesta laitteesta on kyse. Toki videot ja kuvat tarkoittaisivat, että luentoaikaa olisi hyvä hieman pidentää, aiheita rajata tai syventyä vain muutamaan tärkeimpään aihealueeseen. Luento suunniteltaessa, rajasimme valitsemamme aiheet tiukasti ja pyrimme pitäytymään niissä ja noudattamaan valmista luentorunkoa mahdollisimman tarkasti. Näin ollen päädyimme näyttämään vain aiheeseen liittyvät tärkeimmät sanat

ja lauseet PowerPoint-esityksessämme tehden siitä näin ollen selkeän ja helppolukuisen. Mikäli luento toteutetaan tulevaisuudessa uudestaan, olisi hyvä selvittää, mikäli luennolle olisi mahdollista varata enemmän aikaa. Jos luennon pituutta lisäisi tai jos sen jakaisi kahteen eri osaan, olisi mahdollista ottaa mukaan myös havainnollistavaa materiaalia, ja antaa opiskelijoille enemmän aikaa esittää kysymyksiä.

Mikäli tiedottava luentokokonaisuus toistetaan tulevaisuudessa jollekin toiselle alalle, kannattaa tilaaja miettiä tarkkaan niin, että tilaajan työnkuva olisi mahdollisimman rajattu. Tällöin luennoitsijat pystyvät antamaan tarkkoja esimerkkitalanteita ja kohdentamaan luennon juuri yleisölle sopivaksi. Tämä tuo luennosta yleisölle mielenkiintoisen kuunnella kun he pystyvät samaistumaan tilanteisiin ja miettimään omia tapojaan työskennellä. Myös luennoitsijalle jää näin onnistunut tunne oikeanlaisten esimerkkien ja tilanteenhallinnan, sekä oman asiantuntijuuden kannalta.

Tulkkausala opinnäytetyömme hyödyttää siten, että esittelemme työssä sosionomin alaa ja heidän erilaisia työtehtäviään. Sosiaaliala voi olla monille viittomakielen tulkeille tuntematon, joten esimerkiksi johonkin sosiaalialaan liittyvään toimeksiantoon valmistautuessa tulkit voivat tutustua sosionomin työhön opinnäytetyömme avulla. Viittomakielen tulkeille kaikki ennakkotieto helpottaa tulkkausta ja auttaa tilanteeseen mukaan pääsyä (Hynynen ym. 2010, 58). Tekemästämme tiedotustyöstä on myös suoraa konkreettista hyötyä viittomakielen tulkeille työtehtävissä. Luennolle osallistuneet sosionomit ovat saaneet tutustua alaamme ja osaavat todennäköisesti hyödyntää oppimaansa työskennellessään tulkin kanssa. Mikäli luennosta tulee jatkuva osa sosionomien ja tulkkien koulutusohjelmaa, on hyöty nähtävissä yhä suuremmissa määrin, kun jokainen valmistuva sosionomiopiskelijoiden vuosikurssi on saanut samat perusvalmiudet tulkinkäyttötilanteisiin. Jatkotutkimusaiheena opinnäytetyötämme voisi monistaa myös muille aloille, hyödyntäen jo valmista luentopohjaa ja kontakteja Laurea-ammattikorkeakouluun. Luennon aiheet ja esimerkit ovat hyvin yleispäteviä, joten sitä voi helposti muokata ja suhteuttaa eri alojen tarpeisiin.

LÄHTEET

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus. Viitattu 31.3.2016.

http://www.diak.fi/hakijalle/Hakeminen%20koulutuksiin/Koulutusohjelmat/viittomakielen_tulkin%20ko/Sivut/default.aspx

Hallintolaki (434/2003).

Harjula, Pekka 2014. Valmennuspedagogiikka. Viitattu 20.04.2016.

<https://wiki.humak.fi/display/OJOS/Valmennuspedagogiikka>

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Hirsjärvi Sirkka, Remes Pirkko, Sajavaara Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2016. Tulkin ammatti on monipuolistunut. Viitattu 31.3.2016. <http://www.humak.fi/opiskelijaksi/tulkki/tulkki-amk-viittomakieli/>

Hynynen Heidi, Pyörre Susanna, Roslöf Raija 2010. Elämä käsillä- viittomakielentulkin ammattikuva. Helsinki: Multiprint Oy, 73.

LapCI-sisäkorvaistutelaisten valtakunnallinen yhdistys ry. Sisäkorvaistute (SI). Viitattu 26.2.2016. <http://www.lapci.fi/sisakorvaistute/>

Laurea ammattikorkeakoulu 2016. Sosionomi. Viitattu 26.2.2016.

<https://www.laurea.fi/opiskelu-ja-hakeminen/amk-tutkinnot/sosionomi>

Kahoot! 2016. How it works. Viitattu 9.3.2016. <https://getkahoot.com/how-it-works>

Kalela, Esa 2010. Etiikka tulkkaustilanteissa viittomakieli- ja kuulovammaisalalla. Premedia Helsinki Oy.

Kansaneläkelaitos 2016. Tulkin tilaaminen. Viitattu 15.3.2016.

http://www.kela.fi/vammaisten-tulkkauspalvelut_tulkin-tilaaminen

Kovanen, Merja 2012. Kuurosokeuden monet kasvot. Teoksessa Kovanen, Merja & Mielityinen, Marianne & Västilä, Tuija (toim.) Kuurosokeus osana elämää. Tietoa ja kokemuksia kaksoisaistivamman seurannaisvaikutuksista. 1.painos. Suomen Kuurosokeat ry, 8-14.

Kovanen, Merja & Västilä, Tuija 2012. Kokemuksia sosiaalisen tuen verkostoista. Teoksessa Kovanen, Merja & Mielityinen, Marianne & Västilä, Tuija (toim.) Kuurosokeus osana elämää. Tietoa ja kokemuksia kaksoisaistivamman seurannaisvaikutuksista. 1.painos. Suomen Kuurosokeat ry, 15-43.

Kuuloliitto ry 2009. Erilaiset kuulovammat. Viitattu 24.2.2016.

http://www.kuuloliitto.fi/fin/kuulo/huonokuuloisuus/erilaiset_kuulovammat/

Kuuloliitto ry 2009. Sisäkorvaistute. Viitattu 24.2.2016

<http://www.kuuloliitto.fi/fin/kuulo/sisakorvaistute/>

Kuurojen Liitto ry 2016. Viittomakielet ja viittomakieliset. Viitattu 24.2.2016.

http://www.kuurojenliitto.fi/fi/viittomakielet/viittomakielet-ja-viittomakieliset#.Vs2LP_ntlBc

Laine, Jenni 2006. Tulkkauksen tutkimus viittomakielen tulkin työn kehittäjänä. Teoksessa Niina Hytönen & Terhi Rissanen (toim.) Käden käänteessä. Viittomakielen kääntämisen ja tulkkauksen teoriaa sekä käytäntöä. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab, 143-179.

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. (785/1992).

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. 272/2005.

Laki vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelusta. (133/2010).

Lastensuojelulaki. (417/2007).

Mikkonen, Pirkko 2000. Viittomakielen tulkki kuuron lapsen vuorovaikutustilanteissa. Varhaiskasvatuksen laitos, Jyväskylän yliopisto. Pro gradu -tutkielma, 7.

Opintopolku 2016. Sosionomi (AMK). Viitattu 31.3.2016.

<http://www.humak.fi/opiskelijaksi/tulkki/tulkki-amk-viittomakieli/>

Perusopetuslaki.(628/1998).

Raunio, Kyösti 2004. Olennainen sosiaalityössä. Helsinki: Gaudeamus Kirja/Oy Yliopistokustannus University Press Finland

Rikoslaki. (39/1989).

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry 2013. Arki, arvot, elämä, etiikka- Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. Helsinki: Ammattieettinen lautakunta. Viitattu 26.2.2016.

<http://www.talentia.isintexas.com/mag/eettinenopas.php>

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry 2016. Määrittelyjä sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön työstä ja tehtävistä. Viitattu 31.3.2016.

http://www.talentia.fi/tyoelama/sosiaalialan_tyo/tyon_maaritelmät

Suomen Kuurosokeat ry 2013. Yhteispohjoismainen kuurosokeuden määritelmä.

Viitattu 26.2.2016. <http://kuurosokeat.fi/maaritelma/index.php>

Suomen viittomakielen tulkit ry 2014. Asioimistulkin ammattisäännöstö. Viitattu 7.3.2016.

<http://www.tulkit.net/ammatti/asioimistulkin-ammattisaannosto>

Suomen viittomakielen tulkit ry 2014. Opiskelutulkkaus. Viitattu 7.3.2016.

<http://www.tulkit.net/ammatti/opiskelutulkkaus>

Suomen viittomakielen tulkit ry 2014. Viittomakielen tulkit. Viitattu 26.2.2016.

<http://www.tulkit.net/viittomakielen-tulkit>

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2015. Tulkkauspalvelu. Viitattu 1.4.2016.

<https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/itsenaisen-elamantuki/kommunikointi/tulkkauspalvelu#muu>

Tirkkonen, Tarja 2015. Perhetyö. Viitattu 31.3.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo>

Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmä 2015. Tulkin ammattisäännöstön soveltaminen. Viitattu 7.3.2016.

http://www.tulkit.net/sites/default/files/uploads/ammattisaannoston_soveltaminen.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö 2016. Ammattinetti: Lastentarhanopettaja. Viitattu 31.3.2016. http://www.ammattinetti.fi/ammattit/detail/12/1/98_ammatti

Työ- ja elinkeinoministeriö 2016. Ammattinetti: Sosiaalialan työ. Viitattu 31.3.2016. http://www.ammattinetti.fi/ammattialat/detail/23_ammattiala?link=true

Vilka, Hanna 2007a. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vilka, Hanna 2007b. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

LIITTEET

Liite 1: Ryhmähaastattelukysymykset

Liite 2: Viittomakielen tulkin ammattieettinen säännöstö

Liite 3: Powerpoint-diat

Liite 4: Kahoot-kysymykset

Liite 5: Kuurojen Liiton ilmaislehtinen

Liite 6: Palautelomake

Liite 1.

Ryhmähaastattelu 5.2.2016

Sosionomiopiskelijat

1. Mikä on sosionomi?
2. Mitä sosionomi voi tehdä työkseen? Yleisimmät asiakaskohtaamiset?
3. Millainen koulutus on? Millaisia suuntautumisvaihtoehtoja?
4. Missä olette olleet harjoittelussa? Onko siellä tullut vastaan tulkkia käyttävää asiakasta?
5. Mihin itse työllistytte? Oletteko olleet päiväkodissa harjoittelussa?
6. Tunnetteko entuudestaan/ oletteko tavanneet kuuroja, tulkkeja tai viittomakielisiä?
7. Miten näette tulkin roolin ja työnkuvan? Tilanteessa jossa on kuuro, kuuleva ja tulkki, mitä tulkki tekee? Mitä asioita tulkki hoitaa tilanteessa ja mitä ei?
8. Onko teillä kokemusta tulkin käytöstä? Jos on, millaisia?
9. Jos saisitte kysyä mitä tahansa, liittyen kuuroihin, viittomakieleen tai tulkkeihin, mitä teille tulee ensimmäisenä mieleen?

Liite 2.

VIITTOMAKIELEN TULKIN AMMATTIETIINEN SÄÄNNÖSTÖ

1. Tulkki noudattaa ehdotonta vaitiolovelvollisuutta.
2. Tulkki ei käytä väärin mitään tulkkauksen yhteydessä tietoonsa tullutta.
3. Tulkki ottaa vastaan toimeksiannon vain, jos hänellä on siihen tarpeellinen pätevyys ja jossa hän ei ole jäävi.
4. Tulkki kunnioittaa ja tukee asiakkaidensa itsenäisyyttä ja itsemääräämisoikeutta.
5. Tulkki osoittaa solidaarisuutta ammattikuntaansa kohtaan.
6. Tulkki valmistautuu ajoissa ja huolellisesti tehtäväänsä.
7. Tulkki käyttäytyy toimeksiannon yhteydessä moitteettomasti.
8. Tulkki on puolueeton eikä anna henkilökohtaisten asenteidensa tai mielipiteidensä vaikuttaa työnsä laatuun.
9. Tulkki kehittää jatkuvasti ammattitaitoaan.
10. Jos tulkki toimii sellaisessa asiakastyössä, jossa asiakkaat ovat myös tulkkipalvelun käyttäjiä, hän toimii niin että ammattiroolit eivät sekoitu.

Liite 3.

Powerpoint-esitys

Kuinka kohtaat kuuron?

Asiantuntijaluento kuuron asiakkaan ja tulkin kohtaamisesta työelämässä.

 HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Riikka Hautala & Hele Teutari

www.humak.fi

Viittomakieli

- Ei ole kansainvälistä
- Suomessa käytössä suomenruotsalainen ja suomalainen viittomakieli
- Suomen viittomakielen ”isä” Carl Oscar Malm
- Viittomakielenkäyttäjiä Suomessa on n. 10 000

 HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Riikka Hautala & Hele Teutari

www.humak.fi

Kuuron kohtaaminen

- Jos kohtaat asiakkaan ilman tulkkia:
- Yritä artikuloida selvästi, älä liioittele
- Kirjoita paperille
- Katsekontakti
- Elekieli
- Älä käännä selkääsi tai peitä suutasi
- Jos haluat kuuron huomion heilauta esimerkiksi kättäsi

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Riikka Hautala & Hele Teutari

www.humak.fi

Tulkin asiakasryhmät

- Kuuro
- Implantoitu
- Huonokuuloinen
- Kuuroutunut
- Kuurosokea
- Kuuleva

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Riikka Hautala & Hele Teutari

www.humak.fi

Implantoidut lapset ja nuoret

- Implantti eli sisäkorvaistute
- Sähköinen kuuloapuväline
- LapCI ry
- Lapsille leikataan yleensä kaksi sisäkorvaistutetta.

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

www.humak.fi

Kommunikaatiotavat

- **Viittomakieli**
- Viitottu puhe
- Tukiviittomat
- Taktiili
- Sormiaakkosviestintä
- Puheen toisto

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Riikka Hautala & Hele Teutari

www.humak.fi

Tulkkaus

- Yksilötulkkaus
- Paritulkkaus
- Reletulkkaus
- Simultaani
- Konsekutiivi
- Puhelintulkkaus
- Asioimistulkkaus
- Opiskelutulkkaus (rajaton tuntimäärä)

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Riikka Hautala & Hele Teutari

www.humak.fi

Viittomakielentulkin työnkuva

- Välittää kieltä ja kulttuuria
- Asiantuntija molemmista kielistä
- Ei avustaja, ei tukihenkilö
- Puolueeton
- Ammattieettiset säännöt
- Vaitiolovelvollisuus
- Vaihtuvuus

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Riikka Hautala & Hele Teutari

www.humak.fi

Tulkin käyttö

- Katso asiakasta silmiin
- Voit puhutella asiakasta suoraan, älä käytä hän-muotoa
- Varaa tulkille oma paikka tai tuoli jos mahdollista
- Puhu selkeästi, älä mumise, älä lue suoraan paperista
- Älä ota tulkkia osaksi tilannetta omana itsenään, tulkki on puolueeton ja jäävi
- Jos mahdollista lähetä tulkille ennakkomatskua
- Asiakas tilaa tulkin itse

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Riikka Hautala & Hele Teutari

www.humak.fi

Lähteet

- Kuurojen liitto:
<http://www.kuurojenliitto.fi/fi/viittomakielet/viittomakielet-ja-viittomakieliset>
- Diak, elämä käsillä: viittomakielentulkin ammattikuva:
http://www.diak.fi/tyoelama/Julkaisut/Documents/A_5_ISBN_9789524931014.pdf
- Kuuloliitto:
http://www.kuuloliitto.fi/fin/kuulo/huonokuuloisuus/erilaiset_kuulo_vammat/ & <http://www.kuuloliitto.fi/fin/kuulo/sisakorvaistute/>
- Tulkit.net: <http://www.tulkit.net/viittomakielen-tulkit/sanasto#sthash.Dc6zprCj.dpuf>

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

www.humak.fi

Hyviä linkkejä

- <http://suvi.viittomat.net/wordsearch.php>
- <http://finsl.signwiki.org/index.php/>
- <http://www.kuurojenliitto.fi/>

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

www.humak.fi

Liite 4.

Kahoot-kysymykset

1. Onko viittomakieli kansainvälinen kieli?

vastausvaihtoehdot: kyllä tai ei

2. Pystyykö kuuro puhumaan?

vastausvaihtoehdot: kyllä tai ei

3. Kuinka monta kuuroa Suomessa arviolta on?

vastausvaihtoehdot: n. 200, n. 100 000, n. 5000 tai n. 15 000

4. Mitä on taktiili viittominen?

vastausvaihtoehdot: paperille kirjoittamista, puheen toistoa, viittomista taktisen matkan päässä tai viittomista asiakkaan käsiin

5. Mikä seuraavista kuuluu tulkin työnkuvaan?

vastausvaihtoehdot: asiakkaan palveleminen, asiakkaan puolesta puhuminen, kielten välillä tulkkaminen tai henkilökohtainen avustaminen

6. Kuinka tulkki tilataan?

vastausvaihtoehdot: soitetaan suoraan tulkille, soitetaan tulkkausalan yritykseen, otetaan yhteyttä Kelaan tai lähetetään viesti hätänumeroon

7. Mikä oppilaitos ei hyväksynyt kuuroa opiskelijaa opiskelemaan viime syksynä kuurouden takia?

vastausvaihtoehdot: Helsinki Design-School, Helsingin yliopisto, Lahden muotoiluinstituutti tai Metropolia ammattikorkeakoulu

Liite 5.

Kuurojen liiton ilmais-lehtinen

VIITTOMAKIELET SUOMESSA

50 VIITTOMAA
ARKIPÄIVÄN TILANTEISIIN

KUUROJEN LIITTO

Suomen viittomakielet

Kielet kukoistavat arkipäivässämme. Suomalainen ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat kaksi kansallista viittomakieltämme ja osa suomalaisten äidinkieltämme karttaa. Suomenruotsalaisen viittomakielen asema on tällä hetkellä uhanalainen. Maahanmuuton myötä Suomeen on tullut muitakin viittomakielisiä.

Suomessa on tuhansia kuuroja ja kuulevia, jotka käyttävät päivittäin viittomakieltä. Kuurojen yhteisössä toimitaan omalla kielellä. Maassamme on viittomakielistä kulttuuria, taidetta ja harrastuksia, koulutusta ja palveluja. Tulkkauspalvelua käyttäen kuurot voivat yhdenvertaisesti osallistua kuulevien kanssa yhteiskunnan toimintaan. Suomessa tulkkauspalveluiden järjestämisestä vastaa Kela.

Kuten muillakin kielillä, viittomakielillä voi ilmaista itseään monipuolisesti. Alueelliset murteet, juhlatyyli, arkikieli tai lasten jokeltelut kuuluvat eri tilanteissa viittomakieliin. Viittomakielen avulla kuuro voi oppia muita kieliä ja kasvaa monikieliseksi.

Maailmassa on satoja eri viittomakielisiä. Joka maassa on oma viittomakielensä, ja joissakin useampia. Kansainväliset yhteydet ovat kuitenkin viittomakielisille tavallista helpompia, vaikka kyseessä ei olekaan kansainvälinen kieli.

Viitottu puhe ja tukiviittomat

Kun puhutaan ja viitotaan yhtä aikaa, on kyseessä viitottu suomi tai ruotsi eli viitottu puhe. Tällöin käytetään viittomia puhutun kielen sanajärjestystä seuraten, ja samanaikaisesti puhutaan joko ääneen tai äänettömästi. Viitottu puhe on siis kommunikaatiomenetelmä, eikä itsenäinen kieli. Viittomia käytetään myös ns. tukiviittomina, jolloin vain osa puheesta koodataan viittomin.

Viittoma on viittomakielen sana

Viittomakielissä viittomat ovat puhuttujen kielen sanoja vastaavia yksiköitä. Ne muodostuvat osista, joita ovat:

- **KÄSIMUOTO** – sormien asento viittoman aikana
- **PAIKKA** – viittojan keholla tai hänen edessään ns. neutraalitallassa
- **LIIKE** – käsien liike viittoman aikana
- **ORIENTAATIO** – kämmenen ja sormien suunta viittomassa

Käsien liikkeiden lisäksi myös ilmeet, suun, pään ja vartalon liikkeet ovat osa viittomakielen rakennetta. Niillä voi olla myös äänensävyjä vastaava tehtävä.

Opiskele viittomakieltä

Suomalaista viittomakieltä voi opiskella muun muassa viittomakielisessä ympäristössä Kuurojen kansanopistossa, muiden kansanopistojen kursseilla, kansalais- ja työväenopistoissa sekä kesäyliopistoissa. Suomenruotsalaisen viittomakielen opetusta on saatavilla niukasti.

Kuuron tai kuulovammaisen lapsen perhe ja muu lähipiiri voivat harkinnanvaraisesti saada viittomakielen opetusta kotikuntansa maksamana. Viittomakieltä voidaan opettaa myös koulussa oppiaineena.

Suomalaisen viittomakielen yliopistolaisia perusopin-
toja voi suorittaa Jyväskylän ja Turun yliopistoissa.
Jyväskylässä myös syventäviä opintoja ja tohtorin
tutkinnon.

Suomalaisen viittomakielen tulkin tutkinto on 240
opintopisteen laajuinen ammattikorkeakoulututkinto.
Koulutusta antavat Diakonia-ammattikorkeakoulu
Turussa ja Humanistinen ammattikorkeakoulu
pääkaupunkiseudulla ja Kuopiossa.

Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto on 120
opintoviikon laajuinen ammatillinen tutkinto, ja opinnot
sisältävät suomalaisen viittomakielen opetusta. Koulut-
usta järjestetään Kuopiossa, Rovaniemellä ja Turussa.

Kuurojen Liitto

Viittomakieli on Kuurojen Liiton toiminnan punainen
lanka. Toiminnan tavoitteena on mm.

- lisätä tietoa suomalaisesta ja suomenruotsalaisesta viittomakielestä
- parantaa viittomakieltemme asemaa
- edistää viittomakieltemme käyttöä
- tuottaa viittomakielisiä palveluja ja vertaistukea

Liitto palvelee monissa viittomakielisiin liittyvissä
asioissa, toimintaamme on mm.

- viittomakielisiin liittyvä asiantuntija- ja vaikuttamistyö
- viittomakieltemme tutkimus- ja sanakirjatyö
- viittomakielialan erikoiskirjasto ja tietopalvelu
- viittomakielinen kirjasto (aukeaa verkossa syksyllä 2014)

Käy tutustumassa sivuihin:

- Suvi-verkkoäänikirja: <http://suvi.viittomat.net>
- SignWiki sivustot: suomalainen viittomakieli <http://finsl.signwiki.org> ja suomenruotsalainen viittomakieli <http://fnssl.signwiki.org>

Viittomia arkipäivän tilanteisiin

Sinulle, joka kohtaat kuuron asiakkaan, työtoverin,
ystävän, sukulaisten, naapurin, lähimmäisen:
hyödyllisiä suomalaisen viittomakielen viittomia
arkipäivän tilanteisiin.

Sormiaakkoset

Aakkoston kullakin kirjaimella on oma viitto-
mansa, sormiaakkonen. Sormiaakkoilla voidaan
sormittaa esimerkiksi paikan nimi, jolla ei ole
viittomaa tai sellaisen henkilön nimi, jolla ei ole
omaa viittomanimeä.

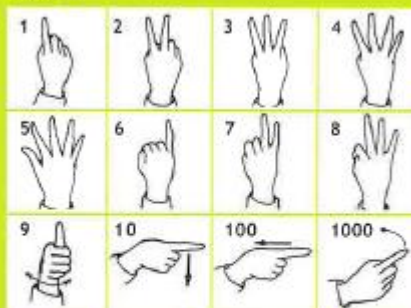
Sormiaakkoset

Viikonpäivät

Luvut

KUUROJEN
LIITTO

Kuurojen Liitto ry
PL 57
(Ilkantie 4)
00401 Helsinki

P. 09 58031
www.kuurojenliitto.fi

Liite 6.

Palautekysely

Asiantuntijaluento 9.3.2016

1. Kuinka tyytyväinen olit luentoon?

5 erittäin tyytyväinen

4 hyvin tyytyväinen

3 tyytyväinen

2 tyytymätön

1 en ollenkaan tyytyväinen

2. Kuinka paljon ajattelet hyötyväsi luennosta työelämää ajatellen?

5 erittäin paljon

4 paljon

3 jonkin verran

2 en juuri lainkaan

1 en lainkaan

3. Miten ajattelet hyödyntäväsi oppimaasi työelämässä?

4. Olisitko kaivannut lisää tietoa jostakin aiheesta, mistä? Jäikö jokin asia mielestäsi kokonaan käsittelemättä, mikä?
